

Construïm PAU a la Mediterrània a través de les llengües

Construïm PAU a la Mediterrània a través de les llengües

Sandra Azañedo
Ouafae Dabbou
Josep Guardiola
Vicent Pallarès
Edgar Iglesias (coordinació)

CENTRE UNESCO DE CATALUNYA
UNESCOCAT
SEN GUÀ PAX

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

Parlo del crit unànim de la sang i em retreuen
deslluïts prejudicis.
“Antigament...!, objecten,
i jo sóc vell de segles.
Per quins rials polsosos
ordeneu les paraules?
Companys, alliberem les barques
de tanta corda inútil.
Hi ha grans rius que ens esperen.

Miquel Martí i Pol

Puedo dirigirme al silencio
Puedo convertirme en silencio
Puedo poner palabras a la nada
Puedo seguir pensando en los ojos que lo miran todo

Tus dedos son largos más que los días
Tus notas son más sutiles
Que todas las veces que no te lo he dicho

Puedo escribir todo aquello que quiera hoy
Esperando a que no sea demasiado tarde aún
Que me imagino que imaginas,
Que aún es ahora

Exploro a qué sabe la espera
Y sé que es de un sabor poderoso
Tanto como los ritmos del tiempo
Que escoges sin hablar

Concédeme que me acerque a esta ausencia
Directa y llena
Porqué como dice Neruda
Estoy alegre de que no sea cierto

Krankananda Ura

Introducció

Els materials didàctics “*Construïm Pau a la Mediterrània a través de les llengües.*” es componen de 15 activitats de treball adreçades totes elles a estudiants d'educació secundària, tot i que algunes poden adaptar-se als darrers cursos d'educació primària. Cada activitat és una part d'un recorregut que es desenvolupa a partir de 14 ports i indrets de la Mediterrània.

Fent una lectura en clau de riquesa i valors de la diversitat, aquests materials posen de relleu l'existència de diferents expressions de diversitat lingüística, religiosa i cultural a l'àrea de la Mediterrània i són, alhora, un material de denúncia davant situacions de manca de reconeixement de la mateixa diversitat.

L'element central i transversal de treball és concebre i reconèixer les llengües com a instruments per a la construcció de la pau, a partir d'una dimensió de prevenció o des d'una dimensió estratègica i de reconstrucció de situacions de desigualtat. En concret, s'hi treballen i desenvolupen aspectes com les potencialitats de les mateixes llengües, les vinculacions entre la gestió política i la identitat lingüística, els riscos, perills i conseqüències del procés d'uniformització, la desaparició d'una llengua, o el seu tracte igualitari o de desigualtat.

Els seus fonaments pedagògics es configuren a partir de la interacció de tres àmbits: l'educació intercultural, el respecte pels drets humans i els valors de la pau. Partint de l'activació d'aquests elements es persegueix un efecte xarxa pel qual, en base a diferents paisatges i propostes, els estudiants construeixin i reconeguin la vertebració d'aquests tres àmbits com a indispensable, per referir-nos-hi i situar-nos en un context permanent de reconeixement de la diversitat lingüística en condicions d'igualtat.

Des del punt de vista metodològic, les activitats es presenten seguint una mateixa seqüència. Comença amb un comentari introductori on la protagonista del viatge (Carme) arriba a un dels ports on s'iniciarà el desenvolupament de l'activitat. A continuació, es presenta informació referida al seu context de desenvolupament, amb la finalitat que el professorat i els estudiants puguin fàcilment ubicar-se i considerar elements d'interès que es relacionen amb la mateixa activitat. Seguidament, es presenten els objectius educatius, continguts i elements a considerar per part del professorat abans d'iniciar l'activitat. A continuació es poden seguir els passos que esgraonen el desenvolupament de l'activitat i finalment, es presenten informacions en forma d'annexos per tal d'enriquir i complementar els continguts de treball.

La majoria d'activitats es porten a terme des del treball cooperatiu i el professorat -si ho considera convenient- pot realitzar adaptacions de temps en el cas que consideri que les sessions de treball previstes inicialment no són suficients.

Index

Pàgina	Programa
11	ACTIVITAT 1 TÀNGER: BENVINGUTS A LA FORTALESA EUROPA! Els estudiants realitzaran un procés empàtic amb algunes de les conseqüències humanes que implica el projecte migratori en condicions de desigualtat. Activitat per a segon cycle de primària (amb adaptacions) i secundària
15	ACTIVITAT 2 KASBAH D'ALGER: ENTRE EL TAMAZIGHT I EL FRANCÈS Els estudiants reflexionaran sobre la situació de desigualtat en què es troba el tamazight i identificaran similituds amb el seu entorn proper. Activitat per a secundària
23	ACTIVITAT 3 TUNÍSIA: TURISME SOSTENIBLE PER AL RECONeixEMENT DE LES LLENGÜES Els estudiants reflexionaran sobre l'impacte del turisme global a la realitat lingüística, cultural i econòmica d'un context local. Activitat per a secundària
30	ACTIVITAT 4 TRÍPOLI: ENTRE EL PASSAT I EL PRESENT A partir d'una cerca de diferents informacions, els estudiants relacionaran la dimensió política amb la diversitat lingüística. Activitat per a secundària
35	ACTIVITAT 5 ALEXANDRIA: EL VIRUS DE L'HOMOGENEÏTZACIÓ LINGÜÍSTICA Els estudiants reflexionaran sobre el perill i les conseqüències de l'homogeneïtzació lingüística. Activitat per a segon cycle de primària (amb adaptacions) i secundària
40	ACTIVITAT 6 JERUSALEM: LA DIVERSITAT I LES IDENTITATS MÚLTIPLES A partir de conèixer l'enorme diversitat lingüística i religiosa de la ciutat de Jerusalem, els estudiants elaboraran una història de vida, per tal d'identificar realitats d'identitats múltiples en el seu entorn immediat. Activitat per a secundària

51

ACTIVITAT 7

PALESTINA – ISRAEL: CONSTRUINT PONTS, TRENCANT MURS

A partir de les seves reflexions, els estudiants identificaran bones pràctiques vinculades a les potencialitats de les llengües i amb la finalitat de trobar una sortida pacífica al conflicte entre Israel i Palestina.

Activitat per a secundària

60

ACTIVITAT 8

LÍBAN: CONSTRUCCIÓ DE LA IDENTITAT LINGÜÍSTICA A PARTIR DE LA CONDICIÓ DE REFUGIAT

Els estudiants realitzaran un exercici d'empatia per tal d'identificar quines implicacions hi ha entre ser refugiat i la construcció de la identitat lingüística.

Activitat per a segon cicle de primària (amb adaptacions) i secundària

68

ACTIVITAT 9

XIPRE: ENTRE DUES REALITATS

A partir del cas de Xipre, els estudiants aprofundiran el seu coneixement sobre la frontera divisòria d'una mateixa àrea i reflexionaran sobre les seves conseqüències des del punt de vista humà, lingüístic, cultural i religiós.

Activitat per a secundària

74

ACTIVITAT 10

ISTAMBUL: APRENENT NOVES PARAULES

Els estudiants reflexionaran críticament sobre els processos d'intercanvi i adquisició lingüística en escenaris d'igualtat o desigualtat.

Activitat per a secundària

84

ACTIVITAT 11

ATENES: CONSTRUCCIÓ D'UNA ÀGORA CONTEMPORÀNIA

A partir de conèixer les funcions que complia l'àgora d'Atenes, els estudiants identificaran exemples propers on es visualitzin les potencialitats de la diversitat lingüística actual.

Activitat per a secundària

90

ACTIVITAT 12

DURRËS: UNA ENTREVISTA PER CONÈIXER-NOS

A partir de la realització d'una entrevista, els estudiants coneixeran algunes de les estratègies que les persones d'origen immigrant apliquen per tal de sentir-se reconeguts en el nou context.

Activitat per a secundària

96

ACTIVITAT 13

LA COSTA D'ALMATA: LA DESAPARICIÓ D'UNA LLENGUA

Es promou un procés d'empatia entre els estudiants per tal d'aprofundir i reflexionar críticament sobre la realitat d'amenaça o desaparició d'una llengua.

Activitat per a secundària

101

ACTIVITAT 14

MARSELLA: EL PERILL D'UNIFORMITZACIÓ LINGÜÍSTICA

A partir de la lletra d'una cançó, els estudiants reflexionaran críticament sobre la situació de l'occità i el perill i les conseqüències que té la uniformització lingüística per a les llengües locals minoritzades.

Activitat per a secundària

113

ACTIVITAT 15

ACTIVITAT DE SÍNTESI: CONCLUSIONS DEL VIATGE

118

GLOSSARI DE CONCEPTES

Presentació

Avui, la Carme ha sortit a navegar. Per fi portarà la barca amb la qual havia sortit tantes vegades amb el seu avi quan era petita per les costes de l'Albufera de València. Està tota emocionada!

Des de fa uns anys s'està recuperant aquesta modalitat de navegació tradicional al nostre litoral, que amb la vinguda de les embarcacions a motor s'havia anat perdent. Així, cada vegada són més nombrosos els joves que s'interessen per la vela llatina i és la manera que aquesta tradició de milers d'anys no es perdi en el temps.

El dia s'havia llevat tranquil i amb la mar en calma, però inesperadament i a partir d'una forta bufada de vent, la Carme perd el control de la seva embarcació i navega a la deriva. Té poca experiència i està una mica atemorida. Creia que la seva volta per l'Albufera seria tant plàcida com quan era infant, quan la veia com un petit llac, a la vora del qual havia viscut la seva família des de generacions. No troba la manera d'orientar-se i no disposa de cap sistema d'orientació per satèl·lit.

Després d'algunes hores de navegació es queda adormida a l'embarcació i quan obre els ulls es troba al port d'Algesires. Està envoltada d'alguns pescadors que li pregunten d'on és i ella els respon que és de València. Els pescadors, molts d'ells amb unes mans el doble de grans que les de la Carme, mostren la seva enorme sorpresa. Es pregunten: com és possible que hagi arribat fins aquí amb una embarcació de vela llatina? Els pescadors més vells i experimentats somriuen i li diuen: ja fa molt de temps que nosaltres no la utilitzem! Quins bons records!

En José, un vell pescador ara jubilat s'ofereix a arreglar-li el pal major, que s'havia trencat degut a la ventada. Mentrestant, li explica algunes històries de la Mediterrània. La Carme pensa: "aquests pescadors sempre tenen a punt un bon relat a la boca, com el meu avi...". Un cop la vela ja està arreglada, en José li ensenya algunes de les tècniques necessàries per tal d'aprofitar millor els vents. Li dona també alguns consells d'orientació.

La Carme està emocionada, i és que ha decidit emprendre el viatge, però encara desconeix quin serà el següent port perquè no vol tornar a l'Albufera de seguida. Els seus ulls trasllueixen l'emoció d'una aventura en la qual es proposa aprendre al màxim de tot el que li depari la Mediterrània.

Mapa de les llengües de la Mediterrània, de l'exposició "La mar de llengües". Parlar a la Mediterrània (Barcelona, del 9 de maig a l'1 de juny del 2008)

Activitat 1

Tànger: benvinguts a la fortalesa Europa!

Descripció: Els estudiants realitzaran un procés empàtic amb algunes de les conseqüències humanes que implica el projecte migratori en condicions de desigualtat

Introducció

El vent l'ha portada lluny i creuant l'Estret de Gibraltar des d'Algesires i per raó dels forts corrents que hi ha en aquesta àrea, finalment ha arribat a la ciutat de Tànger. Uns pescadors li han dit on podia amarrar la seva barca perquè quedés a recer dels corrents. També li han assenyalat un petit lloc on podia passar la nit. Un cop situada, la Carme es posa a parlar amb en Mimoun i en Djamel, dos joves de 15 i 17 anys de mirada expectant. Li expliquen que la situació al seu país és difícil i que esperen el moment adequat per passar la frontera i poder arribar al somni europeu. Li comenten que no ho tenen gens fàcil, ja que cada cop és més arriscat i difícil emprendre el camí cap al nord. A la Carme li sorprèn també la frustració amb què ho expliquen, i és que tot i que el territori prohibit és gairebé a tocar, s'ha alçat una verdadera fortalesa que impedeix poder-hi arribar: la Fortalesa Europa.

Comentari amb relació al seu context

Avui dia, les mesures de protecció per evitar que cap persona procedent d'altres països no europeus pugui entrar en l'anomenat Espai Schengen són més rígides; cada vegada s'alcen més murs i es redoblen les inversions econòmiques amb aquesta finalitat. Es pretén així que els ciutadans que busquen unes millors condicions de vida ho tinguin més complicat. Com a conseqüència d'això, creixen les màfies que es dediquen al tràfic de persones i vulneren constantment els drets humans bàsics, sense mostrar cap mena de respecte a l'ésser humà. Tanmateix i des de molts indrets del món, nombrosos ciutadans de procedències diverses intenten accedir a Europa. Alguns tenen sort i ho aconsegueixen. D'altres augmenten les llistes dels "sense nom" per als mitjans d'informació. Cal destacar la vulnerabilitat en què es troben molts nois i noies d'origen extracomunitari, menors d'edat, que viuen a l'Estat espanyol en situació d'irregularitat o indocumentats. A aquest respecte, tot i que les dades no són gaire precises, s'estima que l'any 2007 a Espanya hi havia aproximadament 6.500 adolescents en aquesta situació.

Objectius educatius

En aquesta activitat es potencia la capacitat empàtica dels estudiants per posar-se en la situació dels joves que pretenen accedir a Europa. Alhora, es pretén aprofundir en el coneixement del fet migratori i en algunes de les seves causes i conseqüències des d'una dimensió humana.

Aquests objectius es plantegen des del convenciment que la gestió dels fluxos migratoris necessita de la implicació del conjunt de la ciutadania, de condicions i estratègies que no es poden reduir exclusivament al control policial i no es poden basar en la vulneració d'alguns dels drets humans bàsics.

Continguts

- Diverses visions del fet migratori (context d'origen – context d'acollida)
- Les fronteres
- La diversitat cultural

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà conjuntament amb tot el grup.

La durada de l'activitat és de 50 minuts, repartits de la manera següent:

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Visió del vídeo: ⌚ 3:45 min
- Espai de reflexió individual: ⌚ 10 – 15 min
- Espai de debat conjunt: ⌚ 25 – 30 min

Recursos / material:

- Vídeo i canó de projecció
- Connexió a Internet

Font: <http://www.youtube.com/watch?v=QXC2eJhjmPg>

Vídeo: “Walou” d’Outlandish.

Desenvolupament de l'activitat

En primer lloc el professorat contextualitzarà i explicarà els objectius de l'activitat i es visionarà conjuntament el vídeo.

Seguidament el professorat donarà la indicació que abans d'iniciar un debat conjunt, s'enceti un espai de reflexió individual (10 – 15 minuts) sobre el contingut del que s'ha vist. Com a pistes, es pot utilitzar el que es cregui convenient de la següent taula orientativa:

Espais	· Port · Casa · Escola · Carrers · Terrassa · Platja	Esdeveniments	· Persecució policial · Retorn a casa · Camí i anada cap a la escola · Transcurs del dia · Cotxe blanc · Compra-venda al carrer · Preparacions per al viatge · Dia del viatge
Personatges (edat, aspecte, procedència, actituds, expressions facials i corporals)	· Noi protagonista · Mare · Policia · Companys de classe · Amics · Propietari del cotxe blanc · Clients	Escenes	Primera: “Els nois a la nit” Segona: “Un dia qualsevol” Tercera: “Emprenent el viatge” Quarta: “El viatge s’acaba”

Temps	• Dia • Nit
--------------	---

Finalment, es farà un debat conjunt de tot el grup, dinamitzat i guiat pel professorat. Es recomana basar-lo en les següents qüestions:

- Què està passant en aquest vídeo? Per quins motius succeeix això?
- Quins motius pot tenir aquest noi per marxar de casa seva d'aquesta manera?
- Quines expectatives pot tenir sobre el seu viatge?
- Què penseu que passa a la realitat si el noi arriba al destí final?
- Com penseu que afecten els missatges emesos per part dels mitjans de comunicació i altres emissors sobre aquesta realitat? (per exemple, els canals internacionals que es veuen des de països nord-africans, els turistes que visiten aquests països o els ciutadans immigrants d'origen nord-africà que tornen de vacances)
- Si ho comparem amb el viatge que ha iniciat la Carme, quines circumstàncies i condicions diferents hi veieu? Són justes? Per què?

Annexos

Dues iniciatives de dimensió social

<http://drari-col-lectiu-iap-drets-infant.blogspot.com/>

Web del Col·lectiu DRARI d'Investigació Acció Participativa pels drets de l'Infant

<http://www.catalunyamagrib.cat/>

Programa Catalunya Magrib. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya

Activitat 1

De cara a reflexionar sobre el vídeo:

- Què està passant en aquest vídeo? ¿Per quins motius succeeix això?

- Quins motius pot tenir aquest noi per marxar de casa seva d'aquesta manera?

- Quines expectatives pot tenir sobre el seu viatge?

- Què pensem que passa a la realitat si el noi arriba al destí final?

- Com pensem que afecten els missatges emesos sobre aquesta realitat per part dels mitjans de comunicació i altres emissors? (per exemple, els canals internacionals que es veuen des de països nord – africans, els turistes que visiten aquests països o els ciutadans immigrants d'origen nord africà que tornen de vacances)

- Si ho comparem amb el viatge que ha iniciat la Carme, quines circumstàncies i condicions diferents hi veieu? Són justes? Per què?

Altres idees per al debat:

Activitat 2

Kasbah d'Alger: entre el tamazight i el francès

Descripció: Els estudiants reflexionaran sobre la situació de desigualtat en què es troba el tamazight i identificaran similituds amb el seu entorn més pròxim.

Introducció

Després de la seva estada al Marroc, la Carme emprèn viatge cap a Algèria, en concret a la capital: Alger. Allà, l'espera la família d'en Miloud, el seu amic de Barcelona, que viu al barri del Kasbah. Quan arriba al barri, molta gent se li acosta i li ofereixen fer-li de guia, tot assegurant-li que és ben fàcil perdre-s'hi. La Carme, però, vol posar a prova les seves capacitats d'orientació i decideix intentar arribar a casa la família d'en Miloud a partir de les indicacions que tenia apuntades.

Tot i la seva bona voluntat, arriba un moment en què s'adona que s'ha perdut i es troba desorientada enmig dels estrets carrerons (zniqat). De cop, sent una música que li és familiar: és del famós cantant Kabil Idir! Encuriosida, decideix anar al lloc d'on prové i entra a un café molt concorregut. Quan hi entra, creua la mirada amb un senyor d'uns 65 anys, que la saluda amb un somriure i li diu en un francès perfecte:

— *“Bonjour mademoiselle et bienvenue à notre ville! Asseyez- vous! Je vous invite à un café du blad”*

— *“Merci monsieur!”*

Seuen junts, i en Hadj Rabeh li explica que és veí del barri. La Carme, li pregunta com és que parla un francès tan depurat. En Hadj li respon:

— *“Quan era petit, acabat d'arribar del poble a la ciutat d'Alger, els francesos eren els qui manaven i a les escoles s'ensenyava el francès perquè en aquella època, parlar kabil es considerava un aspecte de primitivitat que calia eliminar, i, poc a poc, sense adonar-nos-en, el francès es va assentar en el nostre vocabulari. Però digues, què t'ha portat al Kasbah?”*

— *“Tinc un amic que viu a Barcelona, es diu Miloud, i sempre m'ha parlat del tamazight i d'Idir, el cantant. Tinc l'adreça de la seva família i m'agradaria conèixe'ls.”*

— *“D'acord... Doncs jo, al Marroc, hi tinc una filla que en els darrers nou anys he vist només un cop... I a més, va haver d'entrar per França, on hi tinc l'altre fill. Des que han tancat les fronteres entre el Marroc i Algèria, les coses són més complicades i un gran nombre de famílies han quedat separades.”*

— *“Vaja! Quin greu!”*

— *“Sí, però malauradament els algerians ja hi estem acostumats... i més encara els amazics...”*

— *“Per cert, em podria dir quina cançó era la que estava sonant abans?”*

— *“Es diu “vava inouva”.”*

- *Sí... ara recordo que en Miloud va parlar-me'n... està basada en una llegenda amaziga de la Kabília..., parla d'una noia anomenada Ghriba, que demana al seu pare, el vell Inouva, que li obri la porta per sortir...perquè tenia por...oi?*
- *Carai! classes de tamazight a Europa! De què li servirà allà si no ens serveix ni aquí? Mira les journaux en francès i en àrab!*
- *Per què ho diu això? Vostè coneix la quantitat de persones que estan sensibilitzades respecte al tema i tot gràcies al treball dels amazics que viuen a l'estranger?... Fins i tot molts d'ells no van néixer a territori amazic...*
- *Jo...joveneta..., ja he perdut la fe en la causa... però escoltant-te a tu em ve un aire d'esperança... tu saps el que és no poder respirar?*
- *Mmm...imagino....*
- *Doncs és així com ens sentim les persones que no podem gaudir plenament de la nostra identitat lingüística... Bé, crec que ja és hora de marxar, a fora veig un noi que s'apropa cap a nosaltres i segur que és el familiar del teu amic. Sembla que s'han cansat d'esperar i han decidit sortir a buscar-te. M'ha agradat molt xerrar amb tu filleta!*
- *Oh! El gust és meu... gràcies Aammi (en l'àrab i el tamazight parlat, per exemple, a països com Algèria, Egipte o Marroc, significa tiet o oncle, i s'utilitza per demostrar respecte i estima a la persona) Hadj Rabeh, moltes gràcies per l'estona, ha estat un plaer.*

Comentari en relació amb el context

Algèria és un país en el qual hi ha un conflicte que fa més de 40 anys que dura. La Mediterrània, una àrea marítima que ha propiciat diferents canals d'intercanvi i de relació, també ha estat un espai on han aflorat diversos conflictes. De fet, actualment encara persisteixen conflictes a Palestina i Xipre.

El terme *casbah* o *kasbah* prové de l'àrab *Al Qasbah* que significa ciutadella. La *casbah* d'Alger és el primer districte de la ciutat i està situat en el seu nucli antic. Va ser construïda fa 10 segles a la part més alta de la ciutat des de la qual es pot veure les seves costes marítimes. Avui dia, la *casbah* es troba aïllada de l'enorme creixement que darrerament ha experimentat la ciutat d'Alger i encara hi podem trobar un triangle de 50 hectàrees de carrers laberíntics, escales i parets blanques. El 1992 fou declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO i és que a banda de la configuració típica dels carrers, i malgrat haver sofert diferents atacs al llarg de la història, s'hi conserven tres grans mesquites: Ketchaoua (segle XII), Djemmá el Djedid (1930) i la més antiga, construïda al segle XI: Kebir.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. Conèixer i aprofundir, des d'una visió crítica i reflexiva, la situació de vulnerabilitat de la llengua tamazight i, alhora, que els estudiants identifiquin elements que hi tinguin similitud en el seu entorn més pròxim.

Continguts

- La diversitat lingüística
- La situació crítica del tamazight
- Impacte i relacions entre política i llengua
- Els drets humans

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 – 5 estudiants.

Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.)

La durada de l'activitat es divideix en dues sessions de 50 minuts, repartits de la manera següent:

Primera sessió

- Explicació de l'activitat i reproducció del diàleg: ⌚ 10 min
- Treball en grups: ⌚ 40 min

Segona sessió

- Exposició i debat conjunt: ⌚ 50 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet

Desenvolupament de l'activitat

Primera sessió

- En primer lloc, el professorat contextualitzarà l'activitat i llegirà a tot el grup el diàleg entre la Carme i en Hadj Rabeh.
- A continuació el professorat demanarà als grups de 4 – 5 estudiants que responguin a les preguntes següents. Per fer-ho, caldrà que els estudiants tinguin accés a les informacions que apareixen en els annexos.

—Quines llengües es parlen en l'actualitat a Algèria? Quines són oficials? Coneixes alguna d'aquestes llengües o algú que les parli?

—Quina és la situació actual de les varietats del tamazight?

—En la conversa mantinguda entre la Carme i el Hadj Rabeh, aquest últim fa servir sovint paraules en francès. Quins efectes té aquesta actitud lingüística per a llengües com el tamazight?

—Què en pensa Hadj Rabeh de la seva llengua? Per què?

- Quines creieu que són les possibles solucions per reconèixer i enfortir l'ús del tamazight?
- Qui és l'Idir? Quina és la seva causa? Què significa el seu nom?
- Analitzant la lletra de la cançó d'Idir, què us crida l'atenció? Per què? Hi ha paral·lelismes entre el diàleg i la lletra de la cançó?
- Podríeu identificar i relacionar tot el que heu treballat fins ara amb exemples reals a la vostra escola, barri, entorn, etc?
- A partir del treball fet fins ara, quins elements i realitats us són nous? Us sorprenen? Per què?

Segona sessió

- Aquesta segona sessió consistirà en la presentació per part dels grups de l'anterior treball d'exploració i reflexió.
- El professorat conduirà un debat on s'identifiqui les informacions recollides (descripció) i les reflexions i propostes que se'n desprenen (anàlisi). És important que es posi èmfasi en l'exercici d'identificació de realitats i exemples en l'entorn proper dels estudiants.

Annexos

Annex 1

Informacions sobre la Kabília

<http://www.kabyle.com/print/616>

http://www.kabyle.com/sites/default/files/carte_kabylie.gif

Pàgina web del Ministeri de Cultura d'Algèria: Estatus de les llengües

<http://www.m-culture.gov.dz/>

Annex 2

Informacions complementàries a partir d'un cantant i un esportista

<http://zierzo.wordpress.com/2007/05/22/matoub-lounes-la-voix-de-le-kabyle/>

Matoub Lounes

<http://www.zidane.fr/homepage.html>

Zinedine Zidane

Annex 3

http://www.unesco.org/courier/2000_04/sp/doss13.htm

Informació sobre Kabil Idir

a Vava Inouva

Txilek elli yi n taburt a Vava Inouva
Et suplico pare Inouva que m'obris la porta

Ccencen tizebgatin-im a yelli Ghriba
Oh, filla meva Ghriba fes que sonin les pulseres

Ugadegh lwahc elghaba a Vava Inouva
Tinc por del monstre del bosc, pare Inouva

Ugadegh ula d nekkini a yelli Ghriba
Jo també tinc por, oh, filla meva Ghriba

Amghar yedel deg wbernus
Di tesga la yezzizin
L'avi es refugia en el seu bernús
A la distància s'escalfa

Mmis yethebbir i lqut
ussan deg wqarru-s tezzin
Els seus fills preocupats per guanyar-se el pa (vida material)
(Mentre que) els dies van i venen pel seu cap

Tislit zdeffir uzetta
Tessallay tijebbadin
La nora (asseguda) darrera el teler
remunta els tensors metàl·lics

Arrac ezzin d i tamghart
A sen teghar tiqdimin
Els infants envolten l'àvia
que els instrueix en les coses d'abans

Txilek elli yi n taburt a Vava Inouva
Et suplico pare Inouva que m'obris la porta

Ccencen tizebgatin-im a yelli Ghriba
Oh, filla meva Ghriba fes que sonin les pulseres

Ugadegh lwahc elghaba a Vava Inouva
Tinc por del monstre del bosc, pare Inouva

Ugadegh ula d nekkini a yelli Ghriba
Jo també tinc por, oh, filla meva Ghriba

Idir – a Vava Inouva (1976)

Per escoltar-la: <http://www.youtube.com/watch?v=U-CkDWYUIKM>

Annex 4

Espai de referència per a la classificació de les llengües segons àrees geogràfiques
<http://www.ethnologue.com/>

Activitat 2 (1a sessió)

Treball en grup:

- Quines llengües es parlen en l'actualitat a Algèria? Quines són oficials? Coneixes alguna d'aquestes llengües o algú que les parli?

- Quina és la situació actual de les varietats del tamazight?

- En la conversa mantinguda entre la Carme i el Hadj Rabeh, aquest últim fa servir sovint paraules en francès. Quins efectes té aquesta actitud lingüística per a llengües com el tamazight?

- Què en pensa Hadj Rabeh de la seva llengua? Per què?

- Quines creieu que són les possibles solucions per reconèixer i enfortir l'ús del tamazight?

- Qui és l'Idir? Quina és la seva causa? Què significa el seu nom?

- Analitzant la lletra de la cançó d'Idir, què us crida l'atenció? Per què? Hi ha paral·lelismes entre el diàleg i la lletra de la cançó?

- Podríeu identificar i relacionar tot el que heu treballat fins ara amb exemples reals a la vostra escola, barri, entorn, etc?

- A partir del treball fet fins ara, quins elements i realitats us són nous? Us sorprenen? Per què?

Activitat 2 (2a sessió)

Per al debat:

Informacions recollides:

Reflexions:

Propostes:

Activitat 3

Tunísia: turisme sostenible per al reconeixement de les llengües

Descripció: Els estudiants reflexionaran sobre l'impacte del turisme global en la realitat lingüística, cultural i econòmica d'un context local.

Introducció

La Carme arriba a Tunísia, coneix un grup de turistes amb equipament de platja i la conviden a unir-se al seu viatge pel país. La Carme els pregunta quines activitats faran i li expliquen que faran excursions a les platges, *tours* pels mercats i fotografies amb els nadius dels diferents indrets que visitaran. Carme reflexiona i es diu a ella mateixa que no és una turista sinó una viatjera a qui li agradaria conèixer la gent que habita aquest nou lloc: els seus gustos, la seva llengua i aspectes de la seva cultura i història... Es proposa, d'alguna manera, entendre per què ha trobat una ciutat tan paradisiàca tan a prop d'un context diferent com el que ha visitat anteriorment. També li sorprèn que la majoria dels ciutadans que es troba parlin francès. Es pregunta: no era l'àrab la llengua oficial?

Comentari amb relació al context

Tunísia es situa al territori que antigament ocupava Cartago. Sempre ha estat una regió caracteritzada pel seu intens intercanvi cultural, ja que ha estat un espai d'arribada i acollida de comerciants i navegants. L'any 1893, es va convertir en un protectorat francès, però el 1956 va aconseguir la independència. En l'actualitat, si bé el 22% de la seva població treballa en activitats agrícoles i el 34% viu de la pesca, tanmateix aproximadament el 43% restant s'ocupa en el sector de serveis, on destaquen les activitats relacionades amb el turisme. En relació amb la llengua, tot i ser un país on predomina bàsicament la població amaziga i àrab, a l'escola s'aprèn l'àrab i el francès, i, per exemple, la majoria de senyals i indicacions de l'espai públic (com a les carreteres) són escrites en francès.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc, l'anàlisi de la incidència en l'ús i prestigi de les llengües a partir de factors econòmics i polítics. També, que els estudiants identifiquin dos perfils de turisme (el convencional i aquell més interessat pels elements lingüístics i culturals) i que s'interroguin sobre l'impacte del turisme en la diversitat lingüística d'allà on es viatja.

Continguts

- La diversitat lingüística
- Les relacions entre factors econòmics, polítics i llengua
- L'impacte del turisme en la diversitat lingüística i cultural

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 – 5 estudiants.

Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat és de 50 minuts, repartits de la manera següent:

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Espai de treball per grups: ⌚ 20 min
- Espai de debat/reflexió conjunta: ⌚ 25 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet i graella

Desenvolupament de l'activitat

- En primer lloc el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups. Se'ls donarà la consigna que com a viatge de fi de curs, han de preparar un viatge a Tunísia. Alhora, se'ls assignarà equitativament un dels rols següents: *rol de turista convencional* o *rol de turista experiencial*.
- De cara a l'explicació de cada un dels rols, orientativament es pot fer referència a:
 - *Turisme convencional*: es compra un paquet de viatge que inclou els vols, l'hotel en una zona privilegiada, els àpats del vespre i l'accés a serveis nocturns del mateix hotel, i visites guiades i prèviament concertades a indrets coneguts de la zona, que inclouen l'àpat del migdia.
 - *Turisme experiencial*: únicament es disposa dels bitllets d'avió i una guia de viatge.
- Seguidament els estudiants hauran d'imaginar i comentar per grups com prepararien el viatge i com s'aniria desenvolupant en el lloc de destí. Per facilitar-ho, es recomana que utilitzin la graella següent:

	Turisme convencional	Turisme experiencial
• Quin seria el cost del viatge? • Com obtindríeu la informació necessària per fer el viatge?		
• Quines dificultats apareixen en la preparació del viatge? (tràmits, gestió de permisos, contactes amb persones...)		→

	Turisme convencional	Turisme experiencial
Com imagineu que podríeu generar vincles, relacions i amistats?		
Amb quina llengua o llengües us comunicàriu?		
Quina relació tindríeu amb la cultura i llengua de Tunísia?		
Penseu que causàriu alguna mena d'impacte en la cultura i llengües de Tunísia?		

- Seguidament un/a representant de cada grup llegirà a la resta el que s'ha respòs i el professorat conduirà un espai de discussió i reflexió. En aquest espai, caldrà analitzar sobre els avantatges i desavantatges dels dos rols de turisme, en relació amb la identitat lingüística i cultural del context acollidor (impacte, conservació i sostenibilitat).

Annexos

Annex 1

- Exemples de promoció del turisme a Tunísia

Oficina Nacional de Turisme de Tunísia: Website oficial.
<http://www.tourismtunisia.com/>

Oficina Nacional de Turisme a Itàlia.
<http://www.tunisiaturismo.it/benvenuti.asp>

Exemples d'imatges promocionals que apareixen a la pàgina:

Oficina Nacional de Turisme a França

En aquesta adreça es poden trobar altres opcions com el turisme cultural.

http://www.bonjour-tunisie.com/bonjour_tunisie.cfm

Annex 2

- Diferents articles relacionats amb la temàtica

<http://www.destino-tunez.com/modules.php?name=News&file=article&sid=1000>

Nuevos proyectos turísticos

Túnez se considera hoy como el primer destino árabe y africano en términos de turismo, y se clasifica dentro de los treinta destinos principales en el mundo...

03/09/2009 - El turismo es el segundo proveedor vital para la economía tunecina del país, representa 6% del PIB y ofrece más de 380.000 puestos de trabajo. El desarrollo del turismo en Túnez está concebido como una oportunidad económica, una elección y también una necesidad de futuro. Por ello, varios proyectos se han realizado en varias regiones:- Bizerte, la zona turística de Bizerte es la más dinámica, bautizada la Venecia de Túnez, se está preparando para despegar, y en pocos años dejará de ser considerada como zona turística de segunda, para convertirse en zona de primera, y en una ciudad importante y de calidad, gracias a la realización del proyecto 'Marina Cabo 3000', de un coste de 179

millones de dinares, y cuya realización se ha iniciado el pasado 9 de julio. Este proyecto es parte de la estrategia de desarrollo que incluye 35 ideas de inversión en el turismo cultural, ecológico, de salud y de recreo en la región y la creación de museos, la explotación del sitio ecológico alrededor del lago Echkeul, la promoción de la alfarería de Sejnene y la promoción del turismo cultural e histórico en El Alia y Ghar El Melh, y del turismo rural a Mateur, además de la realización de proyectos de zonas de recreo y de explotación de las aguas termales de la región. El proyecto consiste también en la creación de dos centros deportivos, un centro de formación en los oficios del mar y una estación turística integrada a Kef Abed, la explotación de circuitos para conocer las islas del Norte, particularmente, la Galite y las islas cercanas. Para la promoción de estas ideas y proyectos entre los inversionistas tunecinos y extranjeros, las autoridades regionales de Bizerte se emplean en crear una sociedad de desarrollo y de estudios turísticos que reúne a las diferentes partes económicas en la región, en coordinación con las estructuras nacionales. Kerkennah: Zona ecoturística de Sidi Fenkha. Un nuevo proyecto turístico verá el día, igualmente, en la isla de Kerkennah con el acondicionamiento de la infraestructura exterior de la zona ecoturística futura de Sidi Fenkhal, en Kerkennah. Los trabajos que se han iniciado recientemente, consisten en la realización de una carretera entre Erramla y el lugar del proyecto, la perforación de un pozo y su enlace con una estación desaladora. Se procede en este momento a la selección entre las propuestas para la realización de la red de saneamiento cuyas obras deberán empezar antes de fin de año. Se prevé también que la zona ecoturística de Sidi Fenkhal tenga unos espacios verdes y de animación turística y una capacidad hotelera de 3.000 camas.

<http://www.destino-tunez.com/modules.php?name=News&file=article&sid=981>

Los Ingresos de turismo suben a pesar de la crisis

Los ingresos del sector de turismo han registrado un crecimiento de 4% durante el período Enero / Julio de este año 2009...

07/08/2009 - Los ingresos del sector de turismo han registrado un crecimiento de 4% durante el período enero / julio de este año 2009. Un crecimiento que contrasta con la situación de otros países mediterráneos donde se han registrado unas bajas del orden de 20 a 30%, debido a la actual crisis económica y financiera mundial.

Estos datos han sido anunciados por el ministro de Turismo Khelil Lajimi, en una alocución pronunciada con ocasión de la jornada abierta organizada por la sección de Ariana del partido 'Agrupamiento Constitucional y Democrático'.

Laajimi ha señalado que a pesar del retroceso del número de pernoctaciones turísticas de un 5,8%, el último informe del Banco Central de Túnez, indica que las ingresos turísticos han registrado un crecimiento de 4% a la fecha del 20 de julio, en comparación con el mismo período del año anterior. El número de turistas durante el primer semestre de este año ha aumentado de un 1%, alcanzando los 2,9 millones de turistas, según las cifras avanzadas por el ministerio del turismo. Cabe recordar que los turistas que han visitado nuestro país en 2008 han sido cerca de 7 millones.

Los franceses forman el primer contingente de turistas (extra magrebíes), con 620.000 turistas entre el millón y medio de europeos que han elegido a Túnez.

Los ingresos turísticos registrados en julio han alcanzado 1,39 miles de millones de dinares

En total los ingresos de turismo tunecino han alcanzado el año precedente (2008), 3,3 mil millones de dinares, contra 3 mil millones de dinares en 2007.

El ministerio del turismo espera este año mantener el mismo nivel de ingresos que el del año 2008, considerando este hecho como un éxito, en el contexto de crisis y de marasmo económico de la zona euro.

<http://www.tvturismo.com/noticias/turismo-en-tunez-a-lo-star-wars.html>

Turismo en Túnez a lo “Star Wars”

20 de febrero, 2008

El turismo tunecino quiere ser algo más que “sol y playa” y el gobierno de Túnez está acondicionando los alcázares de la provincia de Tatauine, donde George Lucas rodó parte de La Guerra de las Galaxias e incluso le sirvió para darle nombre al planeta de Anakin y Luke Skywalker, Tatooine.

Los principales alcázares están situados a unos 600 kilómetros al sur de Túnez, se utilizaban para almacenar los alimentos esenciales para consumo de la población y ahora pretenden restaurarlos, no sólo para ser visitados, sino también para que sirvan de alojamiento a los turistas que visiten Tatauine.

Activitat 3

Espai de discussió i reflexió:

Avantatges turisme convencional	Desavantatges turisme convencional	Avantatges turisme experimental	Desavantatges turisme experimental

D'aquests consells, quins tindríeu en compte a l'hora de viatjar a un lloc desconegut?
Per què?

- Cerqueu informacions sobre els pobles que us hi trobareu, les seves cultures i les seves llengües.
- Compreu un diccionari o un manual de conversa d'alguna de les llengües que s'hi parlen. En aquest cas, quina llengua escolliríeu (la més semblant a la vostra, la més diferent, una de les més parlades, una de les oficials, alguna de les llengües en perill d'extinció....)?
- Estudieu una de les llengües que s'hi parlen. En aquest cas, quina llengua escolliríeu (la més semblant a la vostra, la més diferent, una de les més parlades, una de les oficials, alguna de les llengües en perill d'extinció....)?
- Cerqueu música del lloc que aneu a visitar, proveu d'aprendre una cançó, d'imitar-ne la pronúncia.

Activitat 4

Trípoli: entre el passat i el present

Descripció: A partir d'una cerca de diferents informacions, els estudiants relacionaran la dimensió política amb la diversitat lingüística.

Introducció

La Carme ha arribat a Trípoli, la capital de Líbia. Un lloc especial per a ella. Es troba enmig d'una zona desèrtica i li ve a la memòria un llibre que havia llegit feia pocs mesos. Es tracta de *Trobada del Desert*, escrit l'any 1931 per Knud Holmboe. Aquest autor fou un intrèpid periodista danès que viatjà pels deserts de Líbia i altres regions del nord d'Àfrica. Ho feia amb un 4 x 4 de l'època i deixant de banda camins i carreteres i endinsant-se en el desert, va poder conèixer diferents comunitats que hi habitaven. A partir de la convivència i l'observació quotidiana, va conèixer la crua realitat de les poblacions autòctones. L'ambient era de violència nascuda del genocidi comès pels administradors colonials italians. La Carme, recordava el caràcter de denúncia del llibre i es deia a ella mateixa: “*quina sort i quina ràbia poder conèixer aquestes situacions, ja que el llibre va ser prohibit immediatament després de ser publicat pel govern italià*”.

Comentari amb relació al context

Líbia, és una nació del nord d'Àfrica que limita amb diferents països: a l'est amb Egipte, al sud-est amb el Sudan, al sud amb el Txad i Nigèria, a l'oest amb Algèria i al nord-oest amb Tunísia. Ocupa les antigues regions històriques de Tripolitània, Cirenaica i Fezán.

Diferents cultures mediterrànies hi han deixat la seva empremta i gràcies a descobriments arqueològics recents, s'ha conclòs que l'àrea de Líbia ja estava habitada durant l'Edat de Pedra i l'Edat de Bronze. S'han trobat pintures i gravats que palesen la presència de civilitzacions al segle X a. C.; probablement civilitzacions contemporànies de les primeres dinasties faraòniques d'Egipte.

Líbia és el quart país més extens d'Àfrica tot i que la seva població es concentra majoritàriament a la franja costanera (Trípoli).

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc, que els estudiants coneguin i aprofundeixin críticament el fet del colonialisme. Segonament, que identifiquin les relacions entre la dimensió política, el reconeixement de la diversitat lingüística i els drets humans.

Continguts

- Les desigualtats lingüístiques
- Vulneració dels drets humans.

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 – 5 estudiants.

Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat es divideix en dues sessions de 50 minuts, repartits de la manera següent:

Primera sessió

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Lectura i comentari sobre el fragment del text: ⌚ 10 min
- Treballs de recerca: ⌚ 35 min

Segona sessió

- Exposició i debat conjunt: ⌚ 50 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet

Desenvolupament de l'activitat

Primera sessió

- En primer lloc el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups.
- Seguidament es llegirà a tot el grup el següent paràgraf extret del llibre *Trobada del Desert*. L'objectiu es poder contextualitzar el sentit de l'obra de Knud Holmboe.

El vaixell es va dirigint cap al nord, cap al luxe i el confort que ha creat la civilització moderna. Però mentre miro la costa africana i la perdo gradualment de vista sento un dolor al pit pensant en aquells malaurats que he conegut i en la seva desesperada lluita... Potser algun dia ... la justícia vençerà.. No em refereixo a la justícia contaminada de la cobdícia de poder, sinó a aquella que insisteix a abraçar tot el que és bell en aquest món.

Del llibre *Desert encounter*, de KNUD HOLMBOE

- A continuació s'assignaran dos tipus de tasques de manera equitativa entre els grups. Fent recerca a partir dels annexos, uns grups respondran a les qüestions que fan referència al passat colonial de Líbia i altres, a la situació del tamazight en aquest país. A continuació s'exposen les qüestions:
- Consulteu la pàgina web www.ethnologue.com i cerqueu informacions sobre les llengües parlades a Líbia:
- Quantes n'hi ha? Quines són?
- Quin és el seu grau de reconeixement?

- Quantes persones les parlen?
- Són llengües dotades d'un sistema d'escriptura? De quina mena (alfabètic, sil·làbic, ideogràfic.....)?
- Busqueu alguna frase o paraula en alguna d'aquestes llengües.

Segona sessió

- En aquesta sessió els grups exposaran les diferents cerques. És recomanable que el professorat ho dinamitzi de manera que s'identifiquin les similituds i diferències.
- Seguidament, s'iniciarà un debat on es reflexioni sobre les implicacions existents entre la política i la diversitat lingüística. Cal també identificar alguns elements històrics i la relació que mantenen amb el present.

Annexos

Annex 1

- Informacions sobre Líbia

"Italia le pide perdón a Libia por la colonización y la compensará con US\$ 5.000 millones"

<http://www.clarin.com/diario/2008/08/30/um/m-01749617.htm> (castellà)

http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/130346.stm (anglès)

"Colonización Italiana en Libia". Fragment de la pel·lícula "El león del Sahara" de Mustapha Akkad.

<http://www.youtube.com/watch?v=Wc8oodru-WY>

<http://www.youtube.com/watch?v=VUhYnjxTFxw>

- Informacions sobre Knud Holmboe

El llibre: "Desert Encounter" an adventurous journey through north Africa.

<http://www.knud-holmboe.com/biography.html>

http://www.knud-holmboe.com/books/knud_biography.pdf

<http://www.knud-holmboe.com/books/Desert%20Encounter-with%20images.pdf>

Fotografies del viatge

http://www.knud-holmboe.com/dansk/d_photos.html

Annex 2

- Informacions sobre la situació del tamazight a Líbia

<http://www.kabylia.info/>

- "Consideraciones sobre la lengua amazigh"

http://www.puntintercanvi.org/castella/pdf/doc3_2.pdf

Annex 3

- Declaració Universal dels Drets Humans (1948)

<http://www.un.org/es/documents/udhr/> (castellano)

<http://www.un.org/en/documents/udhr/> (english)

<http://www.un.org/fr/documents/udhr/> (français)

<http://www.un.org/ar/documents/udhr/> (àrab)

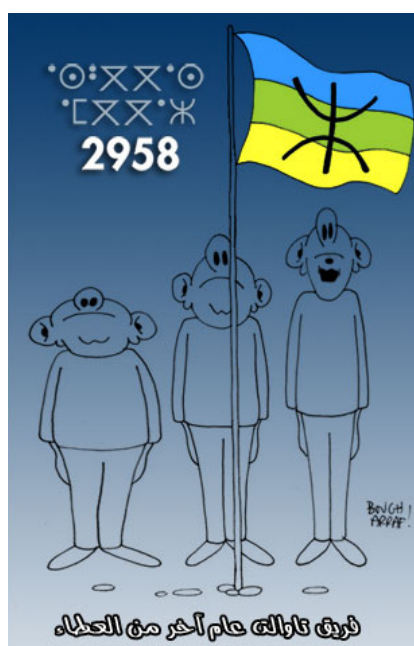
- Informació complementària:

<http://www.hrw.org/>

Annex 4

- Caricatures sobre la situació del tamazight:

<http://www.tawalt.com/>

Activitat 4

El vaixell es va dirigint cap al nord, cap al luxe i el confort que ha creat la civilització moderna. Però mentre miro la costa africana i la perdo gradualment de vista sento un dolor al pit pensant en aquells malaurats que he conegut i en la seva desesperada lluita... Potser algun dia ... la justícia vencerà.. No em refereixo a la justícia contaminada de la cobdícia de poder, sinó a aquella que insisteix a abraçar tot el que és bell en aquest món.

Del llibre Desert encounter, de KNUD HOLMBOE

- Consulteu la pàgina web www.ethnologue.com i cerqueu informacions sobre les llengües parlades a Líbia:

- Quantes n'hi ha? Quines són?

- Quin grau de reconeixement tenen?

- Quantes persones les parlen?

- Són llengües dotades d'un sistema d'escriptura? De quina mena (alfabètic, sil·làbic, ideogràfic.....)?

- Busqueu alguna frase o paraula en alguna d'aquestes llengües i escriviu-la aquí:

Activitat 5

Alexandria: el virus de l'homogeneïtzació lingüística

Descripció: A partir del relat d'un somni, els estudiants reflexionaran sobre les conseqüències de l'homogeneïtzació lingüística.

Introducció

Carme ha tornat encantada de tot el que ha vist. A més d'aprendre algunes paraules en tamazight, sobretot, està aprenent la importància de les llengües per a viatjar i conèixer. I a més, acaba d'arribar a un destí mític: Alexandria!

Decideix anar a la famosa Biblioteca d'Alexandria i la seva curiositat fa que es perdi pels seus passadissos. Després d'unes hores llegint i remenant llibres, se sent cansada...Ha perdut la noció del temps.... s'atura, seu a una taula i s'adorm...

Carme somnia que una àvia li està explicant contes al seu nét mentre ell se la mira atentament, amb els ulls ben oberts i atent als detalls del que escolta. S'està assegut a terra i l'àvia seu en una antiga cadira de vímet. L'àvia li transmet tots els seus sabers a partir de les paraules. Durant tota la seva infància aquest nen ha crescut i s'ha alimentat d'històries i té un profund interès per la lectura. Com si fos un viatge en el temps, de cop, la Carme contextualitza aquesta situació a l'any 2145, en ple desenvolupament de l'era postdigital i el nét, al cap d'uns anys, és el nou director de la renovada e-Biblioteca d'Alexandria 3.0. Apareix a les notícies dels diaris digitals de l'octubre de 2145: "Inauguració mundial de la nova E-Biblioteca 3.0". Apareix el nét, ja gran i un ordinador força estrany. La Carme no entén què passa; ella ha estat a la Biblioteca i la recorda amb llibres, els ha tocat i els ha ensumat. Es pregunta: de quina manera poden presentar una biblioteca a través d'un ordinador?

Però, a l'era postdigital aquest fet és natural i corrent. Ara, els llibres ja no existeixen i únicament s'utilitzen documents electrònics que poden ser visualitzats i llegits a partir d'uns ordinadors adaptats. Com a mesura de sostenibilitat s'ha prohibit la impressió en paper.

De cop, el somni finalitza amb un titular d'una altra notícia: "Un virus informàtic ataca els ordinadors de la Biblioteca d'Alexandria. La conseqüència del virus és devastadora: tots els documents s'han traduït instantàniament a una sola llengua".

Comentari amb relació al context

Alexandria va ser fundada per Alexandre Magne l'any 332 A.C. en un indret privilegiat per convertir-la en port estratègic, va esdevenir en pocs anys el centre cultural del Món Antic i va acabar essent la capital de l'Imperi grecoromà. Alexandre es va interessar per altres cultures i pel coneixement; alguns llibres d'història relaten que animava els seus generals i soldats a casar-se amb dones d'origen persa i indi. L'any 331 D.C. es va inaugurar la Biblioteca d'Alexandria, un dels primers espais del món on persones interessades en el coneixement es reunien per aprofundir en les explicacions i la història de l'època. La ciutat d'Alexandria es va convertir en la ciutat del món occidental més important: hi arribaven comerciants i viatgers de la resta del món, i això la feia ser un espai d'acollida i d'intercanvi de coneixement entre grecs, àrabs, egipcis, siris, hebreus, perses, nubis, fenicis, romans, gals i íbers. Fou probablement en aquest moment que la idea de cosmopolitisme va tenir un sentit autèntic, ja que els ciutadans no eren identificats a partir d'una sola nació, sinó com a ciutadans del cosmos.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu: conèixer i aprofundir sobre la dimensió unitària de les llengües com a instruments per transmetre coneixement i sobre el perill d'homogeneïtzació lingüística.

Continguts

- La riquesa de la diversitat lingüística.
- El perill d'homogeneïtzació lingüística.
- Les funcions de les llengües.

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà amb tot el grup.

La durada de l'activitat és de 55 minuts, repartits de la manera següent:

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Relat del somni de Carme: ⌚ 5 min
- Espai de reflexió individual: ⌚ 15 min
- Espai de debat conjunt: ⌚ 30 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet (si s'escau)

Desenvolupament de l'activitat

- En primer lloc el professorat contextualitzarà l'activitat i es llegirà el somni a tot el grup.
- Individualment, es demanarà que es pensi i reflexioni a partir de les qüestions següents:
 - Si tu fossis l'àvia, quina llengua faries servir per parlar amb el teu nét?
 - Penses que realment és possible que un dia tots parlem una única mateixa llengua? Creus que hi guanyaríem o hi perdríem?
 - A partir del virus, en quina llengua creus que es traduirien tots els documents? Per què? Quina seria aquesta llengua? Per què?
 - Creus que el fet de tenir una sola llengua en el món podria ser sinònim d'igualtat social? Per què?
 - A continuació el professorat dinamitzarà un debat a partir de les qüestions anteriors.

Annexos

Annex 1

- Informació complementària per al professorat abans d'iniciar l'activitat

RIBEIRO, Augusto Gonçalves, "The importance of Sociolinguistics to Language Teaching", in Proceedings of the 2º Congreso Brasileño de Hispanistas, 2002, São Paulo (SPSPSP, Brazil) [online]. 2002 [cited 24 October 2009].

http://www.proceedings.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=MSC0000000012002000100011&lng=en&nrm=iso

"L'impacte social de les tecnologies de la llengua", Toni Badia.

<http://www.ub.edu/cusc/lsc/articles/badia.pdf>

"Seis mil lenguas, un patrimonio en peligro". Ranka Bjeljac-Babic

<http://partiucarlita.blogia.com/2007/080802-seis-mil-lenguas-un-patrimonio-en-peligro.php> (castellà)

http://www.unesco.org/courier/2000_04/uk/doss01.htm (english)

Annex 2

- Imatges de la Biblioteca d'Alexandria

Text antic preservat a la Biblioteca d'Alexandria

Font: <http://zaken1.files.wordpress.com/2009/03/antigua-biblioteca-de-alejandria.jpg>

Font: http://www.diariodenavarra.es/actualidad/20060407/fotos/2006040701352503_300.jpg

Biblioteca moderna d'Alexandria

Font: http://farm3.static.flickr.com/2172/2380383136_dbaeaaf0de.jpg

Annex 3

- *L'Index Translationum* és un repertori d'obres traduïdes a tot el món: una bibliografia internacional de traduccions. Es tracta de més de 1.800.000 obres d'estats membres de la UNESCO.

http://portal.unesco.org/culture/es/ev.php-URL_ID=7810&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (castellano)

http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=7810&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (english)

Annex 4

- Els drets lingüístics segons la UNESCO: <http://www.unesco.org/most/ln1.htm> (english)

Activitat 5

Reflexions individuals:

- Si tu fossis l'àvia, quina llengua faries servir per parlar amb el teu nét?

- Penses que realment és possible que un dia tots parlem una única llengua? Creus que hi guanyàrem o hi perdríem?

- A partir del virus, en quina llengua creus que es traduirien tots els documents? Per què? Quina seria aquesta llengua? Per què?

- Creus que el fet de tenir una sola llengua en el món podria ser sinònim d'igualtat social? Per què?

Activitat 6

Jerusalem: la diversitat i les identitats múltiples

Descripció: A partir de conèixer l'enorme diversitat lingüística i religiosa de la ciutat de Jerusalem, els estudiants elaboraran una història de vida, per tal d'identificar realitats d'identitats múltiples en el seu entorn immediat.

“Passejant pels empedrats carrers de la Ciutat Santa és fàcil coincidir amb catòlics romans que recreen les escenes del Viacrucis amb creus de lloguer mentre els seus amics els fan fotos digitals. Evangelistes llegint fragments de la Bíblia en veu alta i intentant convertir tothom que passa per allà. Cristians ortodoxos grecs, russos i sirians o fins i tot dels de les esglésies armènia, etiòp i copta visitant els seus respectius llocs de culte i tots coincidint al Sant Sepulcre. Musulmans d'arreu del món venerant el Santuari de la cúpula de la Roca i resant a la mesquita d'Al-Aqsa. Jueus arribats dels quatre punts cardinals recitant la Torà davant del mur de les lamentacions i posant papers amb oracions a les seves esclotxes. Tot en un parell d'hores i dintre dels murs otomans que delimiten la ciutat vella de Jerusalem.”

Jordi Raich, *Guerres de plàstic. El conflicte quotidià entre palestins i israelians*, Editorial Cossetània. Barcelona, 2008

“Les recomanacions adoptades per les Nacions Unides i la UNESCO destaquen la importància de donar a conèixer la riquesa i la contribució de totes les religions, creences i conviccions, així com les possibilitats de cooperació multireligiosa. El Centre UNESCO de Catalunya és una institució laica, però respecta i estima el fet religiós, defensa el dret a la llibertat religiosa i promou el diàleg interreligiós. Vol sensibilitzar la societat sobre la importància de la diversitat religiosa, el coneixement mutu, el respecte i el diàleg entre religions com a mecanisme per contribuir a la cohesió social i la pau.”

“Linguapax-Centre UNESCO de Catalunya creu imprescindible incrementar la consciència i la promoció del valor del pluralisme lingüístic per tal de fomentar la convivència humana, i és per això que, des del 2001, canalitza les seves activitats en aquest àmbit a través d'una xarxa internacional amb seu a Barcelona i que té el seu origen en un programa de la UNESCO.”

Linguapax-Centre UNESCO de Catalunya, 2009

Introducció

Un cop s'ha acomiadat d'Alexandria, la Carme decideix visitar una de les ciutats més mítiques de la regió: Jerusalem. Des de fa molts anys hi conviuen diverses religions com el cristianisme, el judaisme o l'islam. Inicia una passejada pels seus carrers i una de les coses que més li sorprèn és observar que tant jueus, cristians com musulmans tenen les seves pròpies llengües i alfabetes. Fins i tot, ha conegut un noi de la comunitat armènia que utilitza un alfabet propi i diferent a la resta. Intrigada per conèixer un nou alfabet, recull diferents escrits a llibreries i botigues però s'adona que li és impossible llegir-los i entendre'ls. Es proposa seguir aprenent noves paraules i alfabetes per poder comunicar-se i poder aprofitar així al màxim el seu viatge.

Comentari en relació amb el context

La paraula que dona nom a la ciutat on és la Carme té diferents transcripcions i significats, segons la llengua que s'utilitzi. Per exemple, en hebreu: ירושלים –Yerushalàyim o Yerushalaim, en llatí Hie-

rosolya, en grec: Ιερουσόλυμα, *–Ierosólyma–* o Ιερουσαλήμ, *–Ierusalēm–*; en àrab: سدقل ميلشروأ , *Urxalim al-Quds* (Jerusalem la Santa); i la transcripció del nom jueu és *–Urshalim–*: ميلشروأ

Aquesta diversitat no és per casualitat, i és que la ciutat de Jerusalem ha vist passar durant la seva llarga història egipcis, assiris, babilonis, perses, macedonis, romans, mamelucs, otomans, britànics, etc. Tots ells hi han deixat petjada i l'any 1981 la seva ciutat antiga i muralles foren declarades Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. A partir del seu profund llegat històric, la Jerusalem actual expressa i es descriu a partir de la seva diversitat religiosa, cultural i lingüística. Si bé és cert que les tres grans religions monoteistes – la jueva, la cristiana i la musulmana – són les majoritàries, també hi ha budistes, seguidors de la fe bahá'í, hindús, sikhs, agnòstics o ateus.

Passejant per Jerusalem, hom pot distingir-hi multitud de llengües i les seves variants (l'àrab, l'hebreu, el rus, l'anglès, l'espanyol, el judeoespanyol, el domari, l'armeni, el persa, el yiddish, l'amhàric, etc.).

Mentre que les religions musulmana i jueva al llarg de la història han utilitzat únicament la llengua àrab i hebrea – respectivament – en els seus textos sagrats, la religió cristiana ha fet servir totes les llengües tant a l'antiguitat, com actualment.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc que els estudiants coneguin, aprofundixin i reflexionin críticament sobre la importància de la diversitat religiosa, lingüística i cultural en un context local. Segonament, potenciar en ells una actitud reflexiva i crítica sobre la complexitat identitària, a partir de ser capaços de formular propostes a favor de la convivència compartida i des del diàleg, en un context amb fortes càrregues històriques i polítiques.

Continguts

- La diversitat cultural, lingüística i religiosa
- El diàleg intercultural i interreligiós
- Els estereotips i prejudicis
- Les identitats múltiples
- La interacció entre el context global i local
- La convivència en espais compartits

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 – 5 estudiants.

Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat es divideix en dues sessions de 50 minuts, repartits de la manera següent:

Primera sessió

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Explicació de la graella i lectura del paràgraf: ⌚ 15 min
- Elaboració d'una història de vida: ⌚ 20 min

Segona sessió

- Exposició i debat conjunt: ⌚ 50 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet, graella i fotografies

Desenvolupament de l'activitat:

Primera sessió

- En primer lloc, el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups.
- A continuació es mostraran dos exemples amb l'objectiu que els estudiants prenguin consciència de la diversitat existent a Jerusalem, en clau cultural, lingüística, religiosa i identitària. Es mostrarà una graella i caldrà fixar-se en els diferents colors que la componen: vermell per a les creences i conviccions religioses i blau per a les llengües. Seguidament es llegirà un paràgraf del llibre d'en Jordi Raich: *Guerres de plàstic. El conflicte quotidià entre palestins i israelians*, on es fa referència a les identitats múltiples. El professorat també es pot basar en altres informacions que apareixen als annexos 1 i 2.

FE BAHÁ'Í	ISLAM	JUDEOESPANYOL
JUDAISME	ÀRAB PALESTÍ	ARMENI
CRISTIANISME	HEBREU	ANGLÈS
AGNÒSTICS/ATEUS	DOMARI	RUS

“En Jacques és àrab i, sobretot, palestí. Com la majoria de palestins, viu al territori ocupat pels israelians des de 1967. En el seu cas, resideix, com jo, a Jerusalem Est, que el govern israelià no considera ocupat sinó territori d'Israel i, juntament amb l'altra meitat de la ciutat, la capital de l'estat jueu. En Jacques, però, no és musulmà com la majoria de palestins, sinó que pertany a la minoria catòlica. Oficialment, en Jacques és de nacionalitat jordana, almenys això és el que diu l'únic passaport que té, herència de l'època de la postguerra del 1948 quan aquesta part de Jerusalem era sota control de Jordània. Però, avui en dia, en Jacques viu a Jerusalem Est gràcies a la tarja de resident palestí proporcionada pel govern israelià. Es tracta d'una de les identitats més desitjades pels palestins, ja que al contrari que amb una tarja de resident a Cisjordània o a Gaza, la tarja de resident a Jerusalem Est li permet viatjar per Israel i tenir accés als serveis israelians, mentre que les altres identitats signifiquen estar empresonat a Cisjordània o a Gaza. Una de les filles d'en Jacques i la Siham estudia a Itàlia; una altra, a França; una, a la Universitat Hebrea de Jerusalem; l'altra, a la Universitat Àrab de Jerusalem i la més petita, a l'escola americana de Jerusalem. Per si no n'hi

hagués prou, la família d'en Jacques és originària de Haifa, una ciutat costanera que avui és part de l'Estat hebreu. Els seus pares encara viuen a Haifa, i pertanyen al milió llarg de palestins que no van poder ser expulsats de les seves terres a la guerra del 1948 pel llavors incipient Estat d'Israel i que avui tenen nacionalitat israeliana. No és, per tant, sorprenent que sigui més fàcil atrapar un peix que atrapar els sentiments i la identitat dels Abdala, sovint confusos i contradictoris com la situació d'aquesta regió.

Jo li pregunto: qui ets, Jacques? Ets palestí, catòlic, tens nacionalitat jordana, vius en territori ocupat per Israel, els teus pares són àrabs de nacionalitat israeliana i les teves filles parlen francès, italià, anglès i hebreu millor que l'àrab."

(Fragment extret del llibre *Guerres de plàstic. El conflicte quotidià entre palestins i israelians*, de Jordi Raich)

- Seguidament es donarà la consigna que cada grup elabori una breu història de vida, on es posin de manifest les identitats múltiples que caracteritzen la nostra societat, així com la diversitat lingüística i religiosa. Per fer-ho, a cada grup li serà assignada una fotografia i la història de vida girarà al voltant de cada personatge. S'hauran d'imaginar que viuen al seu barri, però que tenen en comú haver nascut a Jerusalem. Com a orientació quant al contingut de cada història de vida, es recomana que s'inclouguin aspectes lingüístics, la participació en centres cívics i centres de culte o les professions de cada un d'ells/es. És recomenable que el professorat, amb l'objectiu de contextualitzar encara més aquesta tasca, faci referència a la informació que apareix a l'annex 3.

Irina Kozlov

Nabil Said

Assaf Negat

Lauren Grodstein

Segona sessió

- Un membre de cada grup haurà de llegir a la resta la història de vida elaborada.
- Seguidament, el professorat conduirà un espai de reflexió i debat conjunt. És recomenable que s'hi identifiquin les similituds i diferències entre les històries de vida, així com la projecció d'imatges estereotipades en el cas que sigui necessari. Alhora, caldrà identificar les capacitats i possibilitats que genera en les persones el fet de pertànyer a identitats múltiples.

Annexos

Annex 1

- Les religions: símbols de la humanitat

“El que succeeix a Jerusalem afecta el món sencer». La frase, de l'historiador Franco Cardini, explica, com poques, la importància simbòlica que la ciutat té per a les tres religions monoteistes mediterrànies i, també, la influència universal que han adquirit.

Per als jueus, Jerusalem és el símbol de la seva fe. La ciutat on el rei David diposità l'arca que contenia les taules de l'aliança. Jerusalem, la ciutat del Temple, destruïda i reconstruïda, és el testimoni permanent de la vinculació del poble amb el seu déu.

Jerusalem és, també, el centre de la Terra Santa dels cristians; l'espai on visqué, morí i ressuscità Jesús, el fill de Déu, el déu que es féu home per redimir el pecat del món.

Els musulmans batejaren Jerusalem com la ciutat Santa (Al-Quds). La tradició musulmana –compartida pels hebreus– vol que fos aquí –on actualment hi ha la Cúpula de la Roca– el lloc on Abraham realitzà el sacrifici del seu fill. La mateixa ciutat que visità en somnis Mahoma i des de la qual accedí al cel, cavalcant un cavall”

Per a ampliar-ne la informació podeu visitar les webs següents:

Fe Bahá'í: <http://www.bbc.co.uk/religion/religions/bahai/>

<http://w3.bcn.es/fitxers/dretscivils/annexe14.unitatdidcticabahai.710.pdf> (català)

Cristianisme Copte: http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/subdivisions/coptic_1.shtml

Església Ortodoxa siriana: <http://www.syrian-orthodox.com/news.php> (àrab)

<http://sor.cua.edu/ChTod/index.html> (anglès)

A la web del Centre UNESCO de Catalunya (www.unescocat.org) es poden trobar materials i documents per treballar el diàleg interreligiós a l'aula. També ofereixen tallers als centres educatius.

Annex 2

- La diversitat lingüística

Per a ampliar-ne la informació podeu visitar les webs següents:

Judeoespanyol:

http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=lad

http://www15.gencat.cat/pres_casa_llengues/AppJava/frontend/llengues_detall.jsp?id=96&idioma=1

Domari: http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=rmt

<http://www.linguamundi.cat/continguts/fitxa.php?id=20663>

Armeni: http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=hye

http://www15.gencat.cat/pres_casa_llengues/AppJava/frontend/llengues_detall.jsp?id=298&idioma=1

Els pobles i els estats de la Mediterrània (<http://www.ciemen.org/materials/joc.swf>)

També podeu conèixer un material didàctic molt interessant elaborat pel CIEMEN, i que ens ofereix una panoràmica molt valuosa sobre les llengües de la Mediterrània.

Atles sobre les llengües en perill al món, elaborat per UNESCO:

<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=ES&pg=00136> (castellà)

<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=EN&pg=00136> (anglès)

<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=FR&pg=00136> (francès)

Annex 3

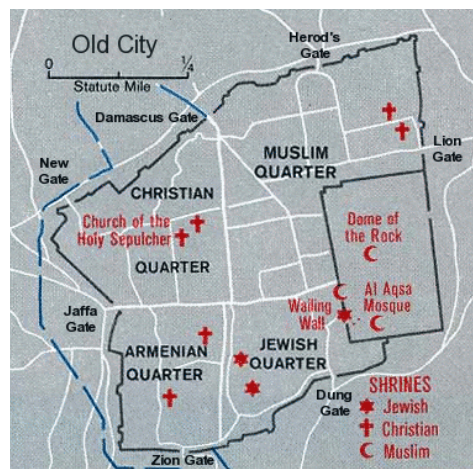
- L'Espai de Reflexió es troba a la Universitat Pompeu Fabra, al Campus de la Ciutadella. En concret, a l'àgora Jordi Rubió i Balaguer.

L'artista Antoni Tàpies ho expressa així:

“Davant dels excessos d’agitació, de dispersió mental i dels innombrables cultes a “realitats falses” als quals estem sotmesos en les societats actuals, m’ha semblat molt oportú contribuir a crear un espai i unes imatges que afavoreixin el recolliment, la concentració i, en definitiva, un millor apropament a la nostra veritable naturalesa.

Hi ha tota una tradició de creences que practica i aconsella aquesta possible modificació del nivell primari de la consciència per dur-la a les zones més autèntiques de l’ésser. Són tècniques que, adaptades a l’actualitat, fins i tot es poden considerar una teràpia de gran importància per al nostre equilibri. I, de fet, el tronc principal de l’art de tots els temps no solament ha estat sempre aliat amb elles sinó que sovint n’és l’element principal.

En uns moments, doncs, tan dominats per les “cultures” de la distracció i del negoci, quan fins i tot alguns museus es passen als bulliciosos i sovint tan alienants espectacles de masses, crec molt significatiu que des del món universitari recordem la necessitat d’uns espais de silenci i de reflexió amb els quals l’art justament pot exercir les seves funcions més nobles i segur que més útils als ciutadans.”

Activitat 6 (1a sessió)

Expressions de diversitat a Jerusalem:

FE BAHÁ'Í	ISLAM	JUDEOESPANYOL
JUDAISME	ÀRAB PALESTÍ	ARMENI
CRISTIANISME	HEBREU	ANGLÈS
AGNÒSTICS/ATEUS	DOMARI	RUS

Fragment extret del llibre *Guerres de plàstic. El conflicte quotidià entre palestins i israelians*, de Jordi Raich.

“En Jacques és àrab i, sobretot, palestí. Com la majoria de palestins, viu al territori ocupat pels israelians des de 1967. En el seu cas, resideix, com jo, a Jerusalem Est, que el govern israelià no considera ocupat sinó territori d'Israel i, juntament amb l'altra meitat de la ciutat, la capital de l'estat jueu. En Jacques, però, no és musulmà com la majoria de palestins, sinó que pertany a la minoria catòlica. Oficialment, en Jacques és de nacionalitat jordana, almenys això és el que diu l'únic passaport que té, herència de l'època de la postguerra del 1948 quan aquesta part de Jerusalem era sota control de Jordània. Però, avui en dia, en Jacques viu a Jerusalem Est gràcies a la tarja de resident palestí proporcionada pel govern israelià. Es tracta d'una de les identitats més desitjades pels palestins, ja que al contrari que amb una tarja de resident a Cisjordània o a Gaza, la tarja de resident a Jerusalem Est li permet viatjar per Israel i tenir accés als serveis israelians, mentre que les altres identitats signifiquen estar empresonat a Cisjordània o a Gaza. Una de les filles d'en Jacques i la Siham estudia a Itàlia; una altra, a França; una, a la Universitat Hebrea de Jerusalem; l'altra, a la Universitat Àrab de Jerusalem i la més petita, a l'escola americana de Jerusalem. Per si no n'hi hagués prou, la família d'en Jacques és originària de Haifa, una ciutat costanera que avui és part de l'Estat hebreu. Els seus pares encara viuen a Haifa, i pertanyen al milió llarg de palestins que no van poder ser expulsats de les seves terres a la guerra del 1948 pel llavors incipient Estat d'Israel i que avui tenen nacionalitat israeliana. No és, per tant, sorprenent que sigui més fàcil atrapar un peix que atrapar els sentiments i la identitat dels Abdala, sovint confusos i contradictoris com la situació d'aquesta regió.

Jo li pregunto: qui ets, Jacques? Ets palestí, catòlic, tens nacionalitat jordana, vius en territori ocupat per Israel, els teus pares són àrabs de nacionalitat israeliana i les teves filles parlen francès, italià, anglès i hebreu millor que l'àrab.”

Activitat 6 (1a sessió)

Elaboració d'una breu història de vida.

Heu de tenir en compte com és el barri, aspectes lingüístics, la participació en centres cívics i centres de culte, o les seves professions.

(Trobareu fotografies a la pàgina següent)

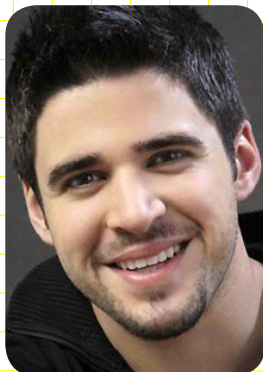

Activitat 6 (1a sessió)

Annexos per a l'elaboració d'una breu història de vida:

Irina Kozlov

Nabil Said

Assaf Negat

Lauren Grodstein

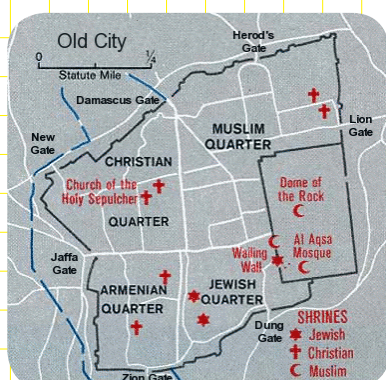
L'Espai de Reflexió es troba a la Universitat Pompeu Fabra al Campus de la Ciutadella. En concret, a l'àgora Jordi Rubió i Balaguer.

L'artista Antoni Tàpies ho expressa així:

“Davant dels excessos d'agitació, de dispersió mental i dels innombrables cultes a “realitats falses” als quals estem sotmesos en les societats actuals, m'ha semblat molt oportú contribuir a crear un espai i unes imatges que afavoreixin el recolliment, la concentració i, en definitiva, un millor apropament a la nostra veritable naturalesa.

Hi ha tota una tradició de creences que practica i aconsella aquesta possible modificació del nivell primari de la consciència per dur-la a les zones més autèntiques de l'ésser. Són tècniques que, adaptades a l'actualitat, fins i tot es poden considerar una teràpia de gran importància per al nostre equilibri. I, de fet, el tronc principal de l'art de tots els temps no solament ha estat sempre aliat amb elles sinó que sovint n'és l'element principal.

En uns moments, doncs, tan dominats per les “cultures” de la distracció i del negoci, quan fins i tot alguns museus es passen als bulliciosos i sovint tan alienants espectacles de masses, crec molt significatiu que des del món universitari recordem la necessitat d'uns espais de silenci i de reflexió amb els quals l'art justament pot exercir les seves funcions més nobles i segur que més útils als ciutadans.”

Activitat 6 (2a sessió)

Per al debat:

Similituds i diferències entre les històries de vida:

Imatges estereotipades:

Activitat 7

Palestina – Israel: construint ponts, trencant murs.

Descripció: A partir de les seves reflexions, els estudiants identificaran bones pràctiques vinculades a les potencialitats de les llengües i amb la finalitat d'explorar possibles sortides pacífiques al conflicte entre Israel i Palestina.

“Cap home és prou estúpid per desitjar la guerra i no la pau; perquè durant la pau, els fills porten els seus pares a la tomba, i a la guerra són els pares els qui porten els seus fills a la tomba”.

Heròdot

“La pitjor de les paus és millor que la millor de les guerres”.

Marc Tul·li Ciceró

“La violència és l'últim refugi de l'incompetent”.

Isaac Asimov

“Ningú neix odiant una altra persona per raó de la seva pell, del seu origen, de la seva formació o de la seva religió. La gent aprèn a odiar. I si els homes i dones poden aprendre a odiar, també poden aprendre a perdonar i estimar”.

Nelson Mandela

Introducció

A Jerusalem la Carme percep una enorme tensió entre alguns ciutadans palestins i israelians. També topa amb l'impediment de poder-se moure amb llibertat, ja que hi ha nombrosos punts de control de l'exercit israelià i això li impedeix visitar algunes zones. Li han explicat que fins i tot l'exèrcit sovint no deixa passar alguns joves per anar a l'escola. A ella aquesta situació l'enfada.

Comentari en relació amb el context

“L’any 1947 la resolució 181 del Consell de Seguretat de l’ONU divideix el territori de Palestina sota mandat britànic en dos estats. Poc després es proclamà l’Estat d’Israel (1948), sense poder-se materialitzar des de llavors un Estat palestí. El 1948 Israel va annexionar Jerusalem oest, i Egipte i Jordània ocuparen Gaza i Cisjordània, respectivament. El 1967, Israel envaí Jerusalem Est, Cisjordània i Gaza després de sortir vencedor de l’anomenada ‘Guerra dels Sis Dies’ contra els països àrabs. No serà fins als acords d’Oslo, signats el 1993, que l’autonomia dels territoris palestins serà formalment reconeguda, però l’ocupació militar i el control del territori imposat per Israel n’impedeix la implementació. Aquest fet provoca l’esclat de la Segona Intifada. D’altra banda, l’oposició entre els diferents sectors palestins en les últimes dècades, ha estat protagonitzada principalment per grups nacionalistes laics d’una banda i grups confessionals per altra. L’enfrontament entre ells respon a la voluntat de controlar el poder dins dels territoris palestins i s’ha traduït, al seu torn, en diferents aproximacions per normalitzar les relacions amb Israel. Per altra banda, el bloqueig d’Israel sobre Gaza es va intensificar al llarg de l’any 2007 i Nacions Unides va alertar del deteriorament alarmant de la situació i de les greus conseqüències humanitàries que estava provocant. L’atac de l’exèrcit israelià a finals de l’any 2008 va provocar 1.300 morts –més de 400 nens i nenes– i més de 5.000 ferits palestins. Al costat israelià es van comptabilitzar 13 morts i 80 ferits.

Malgrat aquesta llarga història de violència, una proposta de resolució seria preveure elements com: la creació d’un Estat palestí, política i territorialment viable, segons les fronteres existents l’any 1967; la doble capitalitat de Jerusalem; el desmantellament dels assentaments il·legals; una sortida justa a la qüestió dels refugiats, i el reconeixement de l’Estat d’Israel i de la seva seguretat per part dels països àrabs. És a dir, complir les resolucions 194 (1948), 242 (1967), 338 (1973) de les Nacions Unides.”

Carles Vidal Novellas, “En el mar de Jenin. Anàlisi de l’impacte de projectes d’educació per la pau a Israel i Palestina”, a *Bones Pràctiques d’Avaluació en Educació per la pau en contextos de conflicte armat*, Escola Cultura de La Pau, novembre 2008.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc aprofundir en el coneixement sobre el conflicte entre Israel i Palestina des d’una perspectiva històrica. Alhora, posar de manifest –malgrat la dificultat a l’hora d’interpretar-lo per raó dels elements d’identificació personal o ideològica– la importància del diàleg, el coneixement mutu i la negociació com a vies per a resoldre els conflictes.

Continguts

- El conflicte entre Israel i Palestina
- El diàleg i la negociació com a via de resolució dels conflictes
- La vulneració dels drets humans
- Els valors de la pau i la no-violència
- La diversitat cultural i lingüística

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 - 5 estudiants. Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat és de 50 minuts, repartits de la manera següent:

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Breu història del conflicte: ⌚ 10 min
- Projectió del vídeo: ⌚ 5 min
- Emplenar la graella: ⌚ 15 min
- Debat conjunt: ⌚ 15 min

Recursos / material

- Pel·lícula "*Promises*" (2001) de J. Shapiro, B.Z. Goldberg i C. Bolado.

Desenvolupament de l'activitat

- En primer lloc i després d'haver explicat l'activitat, el professorat farà una breu contextualització històrica del conflicte. Com a suport, es pot utilitzar el comentari sobre el context i informacions que es presenten en l'annex 1.
- Seguidament, i per tal d'aprofundir en els coneixements d'aquest conflicte, es projectarà el vídeo. A l'annex 2 hi ha informació complementària al respecte.
- A continuació i per grups, els estudiants hauran d'emplenar la graella que es divideix en tres apartats (*elements facilitadors, dificultadors de difícil classificació per a la construcció de la pau*). Ho faran amb l'objectiu de resoldre els conflictes a partir del diàleg i identificant elements que apareixen al vídeo i basant-se en els temes que es presenten a continuació. Alhora, es recomana al professorat que per obtenir més informació recorri a la que es presenta en l'apartat d'annexos.
- Temes:
 - Els israelians i palestins tenen el dret de viure en pau i en seguretat.
 - L'existència d'assentaments il·legals. En aquesta pàgina es recomana cercar la informació per *settlements* (<http://www.peacenow.org.il/site/en/peace.asp?pi=43>; <http://www.palestinemonitor.org/spip/spip.php?article7>)
 - La destrucció de cases (<http://coalitionofwomen.org/home/english>)
 - L'augment de la despesa en educació a Gaza i Cisjordània.
 - El bloqueig militar i el control de la llibertat de moviments (els *checkpoints*) (<http://www.machsomwatch.org/en/checkpoints>). *Vegeu també l'annex 3.*
 - El reconeixement de l'Estat palestí.
 - La doble capitalitat de Jerusalem.
 - Arguments a favor i arguments en contra dels projectes de cooperació entre Israel i Palestina.
 - L'exportació d'armes.
 - Limitacions a la població pel que fa a l'accés a l'aigua.

- La composició diversa (diferent nacionalitat, origen, religió, etc.) dels equips de futbol.
- La corrupció de les administracions.
- El projecte Unescoat “Educació Gaza, llavor de Pau”.
- Arguments a favor i arguments en contra de les colònies d’intercanvi entre joves israelians i palestins.
- Els grups d’animació infantil i juvenil.
- El mur aixecat a Cisjordània (<http://www.stopthewall.org/>)
- El govern d’Israel nega l’entrada a la franja de Gaza a “Pallassos sense Fronteres” (<http://www.clowns.org/>)
- L’increment dels objectors de consciència

Algunes associacions que treballen per la pau i per la reconciliació:

Stop the wall: <http://www.stopthewall.org/>

Alternative News: <http://www.alternativenews.org/>

Bat Shalom: <http://www.batshalom.org/>

Neve Shalom: <http://nswas.com/>

Middle East for Coexistence: <http://www.mideastweb.org/>

Construint ponts, trencant murs (facilitadors de pau)	Destruint ponts, aixecant murs (obstaculitzadors de pau)	Difícil identificació

- Finalment es farà un debat conjunt moderat pel professorat. És important que s’hi visualitzi la necessitat de la pau, els elements que la dificulten i les potencialitats de la llengua com a instrument i estratègia per afavorir la pau. Les conclusions poden ser exposades en un mural o bé a la pàgina web de l’escola.

Annexos

Annex 1

- Palestinian centre for human rights:

<http://www.pchrgaza.org/portal/en/> (anglès)

<http://www.pchrgaza.org/portal/ar/> (àrab)

- Article de Human Right Watch sobre la violació dels Drets Humans a Palestina:

<http://palestinote.com/cs/blogs/topnews/archive/2010/05/13/human-rights-watch-israel-wantonly-destroyed-gaza-homes.aspx> (anglès)

- Observatori de Conflictes i Drets Humans de la Universitat de Barcelona

<http://www.observatori.org/pais.php?id=53&lng=cat>

- Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans. Escola de Pau.

<http://escolapau.uab.cat/>

- Pàgina penjada a xtec dins de materials per a les ciències socials

<http://www.xtec.cat/~aguiu1/calaix/015pales.htm>

- *El conflicte Palestí-Israelià*. Laia Colomer i Solsona. Edualter, materials pedagògics.

<http://www.edualter.org/material/actualitat/palestina/historia.htm>

- “Procon” és una organització integrada per palestins i israelians que té com a objectiu promoure el pensament crític, l'educació i la informació de la ciutadania. En anglès.

<http://israelipalestinian.procon.org/>

Annex 2

- Fitxa de la pel·lícula “PROMISES”

Títol original: Promises

Direcció, guió i producció: Justine Shapiro i B.Z. Goldberg

Codirecció i muntatge: Carlos Bolado

Interpretació: Moishe Bar Am, Faraj Adnan Hassan Husein, Mahmoud Mazen Mahmoud Izhiman, Daniel Solan, Yarko Solan

Càmera: Yoram Millo i Ilan Buchbinder

Disseny de so: Rogelio Villanueva

Gravació de so: Carlos Bolado, B. Z. Goldberg i Justine Shapiro

Consultor i investigador: Stephen Most

Producció executiva : Janet Cole

País i any: Estats Units, 2001

Durada 110 min.

Qualificació: Apta per a tots els públics

D'interès

La nominada a l'oscar “Promises” ha rebut lloances de la crítica de tot el món “per la seva excepcional lucidesa a l'hora de desllorigar el complex entramat del conflicte palestí-israelià i la circularitat destructiva del fanatisme i del ressentiment”. “Ens dóna una visió de la vida als voltants de Jerusalem intensament personal i immensament commovedora” Glenn Whipp, Daily News, Los Ángeles. Produïda al llarg de cinc anys, la pel·lícula té el valor de mostrar la realitat d'Orient Mitjà vista des d'ulls diferents. Erik Lundegaard va escriure al respecte: “ajuda a comprendre que estem davant un conflicte que no es resoldrà fàcilment, ni ràpid”. Malgrat que va ser projectada a només sis sales dels Estats Units, la pel·lícula va recaptar més de 200.000 dòlars, entre el març i l'agost de 2002.

Sinopsi

En el marc de la situació que es viu a l'Orient Mitjà, “Promises” ens ofereix un retrat humà del conflicte palestí. A partir dels testimonis de set infants (de 9 a 13 anys), coneixerem com de complicat és créixer a Jerusalem. Encara que viuen a només vint minuts de distància, habiten mons radicalment diferents, pràcticament incomunicats, i són conscients de la situació. La seva visió de les coses està modelada per les imposicions dels adults que els envolten, tanmateix aquest grup ha decidit saltar les barreres per a trobar-se amb els seus veïns.

Teniu una guia didàctica (<http://www.xtec.cat/crp-rubi/tic/pdf/10.pdf>) molt completa elaborada per Irene de Puig dins del cicle “Cinema i Drets Humans” del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Podeu trobar la guia en format pdf i la pel·lícula als centres de recursos pedagògics.

Annex 3

- Article sobre la temàtica

El terrorisme a Israel i Palestina

“Per anar de Jerusalem a Nablus, que és un viatge que normalment seria de mitja hora per una carretera normal, ara mateix vosaltres -llevat que agafeu un cotxe amb matrícula israeliana-, si aneu amb un cotxe de palestins haureu de sortir de Jerusalem, anar a un check point que hi ha al costat de Ramallah, baixar del taxi que haureu agafat, passar caminant, ensenyar els papers –vosaltres no tindríeu problema perquè ensenyant el passaport passaríeu- els palestins aquí ja no sabrien si podrien passar o no, s’haurien d’esperar, de vegades poden passar i de vegades no, és completament aleatori. Quan haguéssiu passat, suposant que pugui passar el palestí, hauríeu de pujar a un altre taxi i després anar per una carretera separada. La situació és d’apartheid: infraestructures per als uns, infraestructures per a uns altres, separats, vivint separats, separats fins i tot per un mur, anar per una carretera separada. Estic parlant de Nablus que és una ciutat important en la comunicació amb Jerusalem, que és el centre neuràlgic. Hauríeu de passar per un camí de terra, fins i tot els camions que porten mercaderia, les ambulàncies, tots han de passar per allà i a l’arribada a l’entrada de Nablus trobaríeu un altre check point, hauríeu de baixar del cotxe altra vegada, ensenyar els papers, vosaltres passaríeu, els palestins si passen passen i si no no, de vegades s’esperen de vegades no, altre cop sotmesos a la total discrecionalitat dels soldats israelians. Llavors, un cop passat caminant el check point, hauríeu de pujar a un altre cotxe que us portaria fins a Nablus. El que normalment seria un viatge de mitja hora, per a vosaltres que no teniu cap mena de problema, es convertiria en un viatge de dues hores i mitja o de tres hores amb tres cotxes diferents. Per a un palestí és sortir i no saber quan arribarà. Això imaginant que arribi a Nablus, i que no hi hagi toc de queda, que hi pugui entrar, i pot ser que els que estiguin dins de casa no puguin ni sortir de casa, situació no tan estranya”.

Ferran Izquierdo Brichs

Professor de Relacions Internacionals de la Universitat Autònoma de Barcelona

(ponència transcrita presentada l’octubre 2005 al Seminari “Terrorisme, terrorismes, terroristes” organitzat per la Fundació Alfons Comín)

Activitat 7

Projecció de la pel·lícula “*Promises*” de Justine Shapiro, B.Z. Goldberg i Carlos Bolado

A la pàgina següent trobareu possibles elements a classificar i un article sobre la temàtica

[illegible]

Activitat 7

· Temes:

- Els israelians i palestins tenen el dret de viure en pau i en seguretat.
- L'existència d'assentaments il·legals. En aquesta pàgina es recomana cercar la informació per settlements. (<http://www.peacenow.org.il/site/en/peace.asp?pi=43>)
- La destrucció de cases (<http://coalitionofwomen.org/home/english>).
- L'augment de la despesa en educació a Gaza i Cisjordània.
- El bloqueig militar i el control de la llibertat de moviments (els checkpoints) (<http://www.machsomwatch.org/en/checkpoints>). *Vegeu també l'annex 3.*
- El reconeixement de l'Estat palestí.
- La doble capitalitat de Jerusalem.
- Arguments a favor i arguments en contra dels projectes de cooperació entre Israel i Palestina.
- L'exportació d'armes.
- Limitacions a la població pel que fa a l'accés a l'aigua.
- La composició diversa (diferent nacionalitat, origen, religió, etc.) dels equips de futbol.
- La corrupció de les administracions.
- El projecte Unescocat “Educació Gaza, llavor de Pau”.
- Arguments a favor i arguments en contra de les colònies d'intercanvi entre joves israelians i palestins.
- Els grups d'animació infantil i juvenil.
- El mur aixecat a Cisjordània (<http://www.stopthewall.org/>)
- El govern d'Israel nega l'entrada a la franja de Gaza a “Pallassos sense Fronteres” (<http://www.clowns.org/>).
- L'increment dels objectors de consciència.

Algunes associacions que treballen per la pau i per la reconciliació:

Stop the wall: <http://www.stopthewall.org/>

Alternative News: <http://www.alternativenews.org/>

Bat Shalom: <http://www.batshalom.org/>

Neve Shalom: <http://nswas.com/>

Middle East for Coexistence: <http://www.mideastweb.org/>

Activitat 8

Líban: la construcció de la identitat lingüística a partir de la condició de refugiat

Descripció: Els estudiants realitzaran un exercici d'empatia per tal d'identificar quines implicacions hi ha entre ser refugiat i la construcció de la identitat lingüística

Introducció

Després de travessar Jerusalem, la Carme arriba al Líban i torna a conèixer una persona palestina: la Rim. Li explica que ha nascut en un camp de refugiats palestins aquí, al Líban, i que la seva família ja fa uns anys, es va veure obligada a fugir de la guerra. Per aquesta raó es van establir en un camp de refugiats, on almenys no estan amenaçats. Tot i això, li diu que la vida al camp no és gaire confortable i que sovint hi ha moltes incomoditats: l'accés a l'aigua, dificultats de mobilitat o escassetat de productes.

La Rim convida la Carme a conèixer la seva família i totes dues arriben al camp de refugiats. Mentre prenen un te, l'avi de la Rim, li ensenya una vella clau força gran d'una porta, i mirant-la als ulls, li diu:

—Aquesta és la clau que obria la porta de casa meva a Palestina. Porta que espero tornar a obrir quan torni a Palestina i perdi la meva condició de refugiat.

Comentari en relació amb el context

Al món es calcula que hi ha entre 20 i 25 milions de refugiats. L'ACNUR (Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats) defineix a un refugiat com aquella persona que es troba fora del seu país d'origen i no pot retornar-hi a causa d'un temor ben fundat de persecució per raó de la religió, nacionalitat, opinió política o pertinença a un determinat grup social.

D'acord amb la definició operacional de la UNRWA (Agència de les Nacions Unides per a Palestina i l'Orient Mitjà), els refugiats palestins són persones la residència normal de les quals era Palestina, entre el juny de 1946 i el maig de 1948. La definició de la UNRWA d'un refugiat també abraça els descendents de les persones que es van convertir en refugiats l'any 1948, i que van perdre tant les seves cases com el mitjà de subsistència a conseqüència del conflicte àrabisraelià de l'any 1948. El nombre de refugiats de Palestina registrats posteriorment ha augmentat de 914.000 (1950) a més de 4,4 milions (2005). En l'actualitat i degut a l'augment de la població natural aquesta xifra segueix creixent.

Degut als diferents conflictes entre el govern d'Israel i Palestina, un terç dels refugiats palestins registrats, aproximadament 1,3 milions, viuen en 58 campaments de refugiats repartits entre diferents països i territoris. El seu retorn a Palestina significaria un dels reptes majors en un hipotètic i desitjable procés de pau.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc, que els estudiants coneguin i reflexionin críticament sobre algunes de les conseqüències que es desprenen de la condició de refugiat.

En segon lloc, que aquest coneixement i aquesta reflexió es facin a partir d'un exercici d'empatia, i s'interroguin sobre l'impacte que això significaria respecte de la seva identitat lingüística i la seva vida quotidiana.

Continguts

- La condició de refugiats
- Refugiats i identitat lingüística

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 – 5 estudiants. Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

Primera sessió

La durada d'aquesta sessió és de 50 minuts, repartits de la manera següent:

- Explicació i contextualització de l'activitat: ⌚ 20 min
- Treball sobre les preguntes: ⌚ 30 min

Segona sessió

La durada d'aquesta sessió és de 50 minuts, repartits de la manera següent:

- Posada en comú: ⌚ 20 min
- Debat i reflexió conjunta: ⌚ 30 min

Activitat complementària

La durada d'aquesta sessió és de 50 minuts, repartits de la manera següent:

- Cerca de la informació: ⌚ 30 min
- Debat i reflexió conjunta: ⌚ 20 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet i graella

Desenvolupament de l'activitat

Primera sessió

- En primer lloc el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups de treball. Per fer-ho es recomana que el professorat es basi en les informacions que hi ha a l'annex 1.
- Seguidament, es demanarà que els diferents grups facin un exercici d'empatia, es posin en la situació d'un grup de persones que han de fugir de la seva terra i que tenen la condició de refugiats. Per fer-ho, es formularan les qüestions següents:

- Imagineu-vos que s'inicia una guerra i heu de fugir per poder salvar la vida. Penseu què us podria succeir?
- Què agafaríeu per endur-vos? Per què?
- A quin país imagineu que aniríeu a viure? Seguiríeu parlant en la vostra llengua? I en el cas que ningú us entengués, què faríeu?
- Com penseu que tot plegat podria afectar la vostra identitat lingüística? Quines valoracions en feu?
- Si no us trobéssiu en aquesta situació, la vostra identitat lingüística seria la mateixa?
- Voldríeu tornar a la vostra terra? Per què?
- Què penseu de la clau que li ensenyen a la Carme? Si al cap d'un temps tornéssiu a casa i us hi trobéssiu persones que no coneixeu, com us sentiríeu? Què faríeu?

Segona sessió

- Aquesta sessió es divideix en dues parts. En primer lloc, els diferents grups exposaran i presentaran a la resta quines són les seves respostes.
- A continuació, s'iniciarà un debat conjunt conduït pel professorat. És important que s'identifiquin aspectes comuns i divergents que apareixen entre els grups. També, que es posi de manifest quines conseqüències tindria la situació de refugiats per a la seva llengua, segons els estudiants.

Activitat complementària

- Per grups, els estudiants aprofundiran en la situació dels refugiats palestins que hi ha al Líban. Per fer-ho, el professorat demanarà un treball d'exploració a partir de les qüestions següents:
 - Identifiqueu els principals camps de refugiats que hi ha al Líban.
 - Quin és el seu origen? Per què les persones que hi viuen s'han convertit en refugiats?
 - D'on han fugit? Per què han fugit?
 - Qui els ha expulsat?
 - La situació social de les persones que hi viuen ha canviat en els darrers anys? Què està succeint?
 - Quins són els seus drets? Quins drets han perdut? Quins drets considereu que són bàsics i irrenunciables?
 - Creieu que és justa la situació en què es troben?
 - Creieu que volen tornar al seu lloc d'origen? Per què no ho fan?

- Per a cercar la informació cal basar-se en els annexos de l'activitat, fent cerca a la Xarxa.
- Finalment, es farà un debat conjunt conduït pel professorat. És important que s'identifiquin aspectes comuns i divergents que apareixen entre els grups.

Annexos

Annex 1

- Articles relacionats amb la temàtica

http://www.mundoarabe.org/refugiados_palestinos_libano.htm

Article amb informació sobre els refugiats palestins al Líban

<http://asiapacific.amnesty.org/library/Index/ESLMDE180042007?open&of=ESL-375>

<http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE18/002/2010/en>

Article que tracta sobre l'exili i refugiats polítics al Líban

<http://www.acnur.org/biblioteca/pdf/4947.pdf>

<http://www.unrwa.org/userfiles/2010011955711.pdf>

<http://www.unrwa.org/etemplate.php?id=65>

Article sobre els refugiats palestins i la seva situació

Annex 2

- Informacions complementàries

<http://www.unrwace.org/los-refugiados-2.html>

Enllaç a la Pàgina de la UNRWA on es pot trobar abundant informació sobre els refugiats palestins

<http://www.unrwace.org/mapa-de-campos-de-refugiados-de-palestina-2.html>

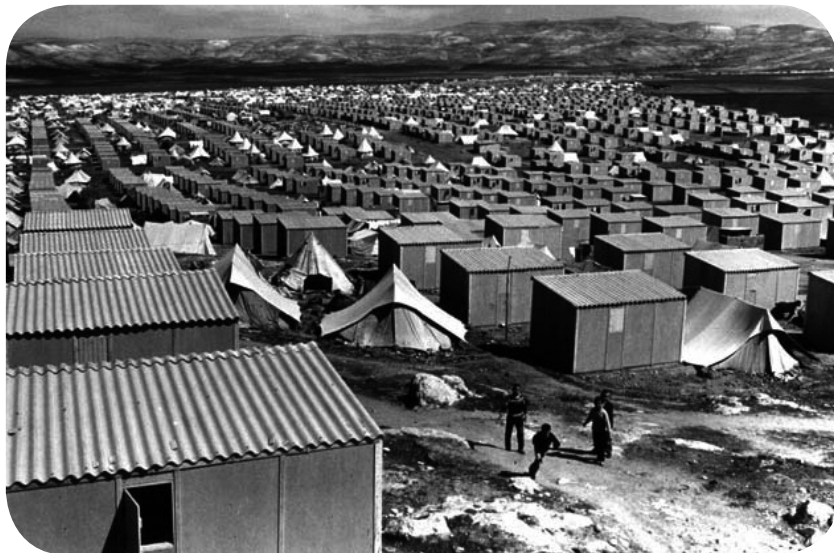
Mapes multimèdia dels camps de refugiats del Líban

<http://www.acnur.org/publicaciones/SRM/index.htm>

Enllaç del llibre de l'ACNUR *La situación de los refugiados en el mundo*, amb informació molt completa sobre la temàtica dels refugiats

Annex 3

· Imatges

Font: <http://www.un.org/unrwa/67commem/gallery/Baq'a-47.jpg>

Font: <http://www.un.org/unrwa/67commem/gallery/024.jpg>

Activitat 8 (1a sessió)

Formeu grups i responeu a aquestes qüestions:

- Imagineu-vos que s'inicia una guerra i heu de fugir per poder salvar la vida. Penseu què us podria succeir?

- Què agafaríeu per endur-vos? Per què?

- A quin país imagineu que aniríeu a viure? Seguiríeu parlant en la vostra llengua? I en el cas que ningú us entengués, què faríeu?

- Com penseu que tot plegat podria afectar la vostra identitat lingüística? Quines valoracions en feu?

- Si no us trobéssiu en aquesta situació, la vostra identitat lingüística seria la mateixa?

- Voldríeu tornar a la vostra terra? Per què?

- Què penseu de la clau que li ensenyen a la Carme? Si al cap d'un temps tornéssiu a casa i us hi trobéssiu persones que no coneixeu, com us sentiríeu? Què faríeu?

Activitat 8 (2a sessió)

Per al debat:

Aspectes comuns i divergents entre els grups:

Conseqüències per a les meves llengües:

Altres:

Activitat 8 (2a sessió)

Annexos

Annex 1

- Articles relacionats amb la temàtica

http://www.mundoarabe.org/refugiados_palestinos_libano.htm

Article amb informació sobre els refugiats palestins al Líban

<http://asiapacific.amnesty.org/library/Index/ESLMDE180042007?open&of=ESL-375>

Article que tracta sobre l'exili i refugiats polítics al Líban

<http://www.acnur.org/biblioteca/pdf/4947.pdf>

Article sobre els refugiats palestins i la seva situació

Annex 2

- Informacions complementàries

<http://www.unrwace.org/los-refugiados-2.html>

Enllaç a la Pàgina de la UNRWA on es pot trobar abundant informació sobre els refugiats palestins

<http://www.unrwace.org/mapa-de-campos-de-refugiados-de-palestina-2.html>

Mapes multimèdia dels camps de refugiats del Líban

<http://www.acnur.org/publicaciones/SRM/index.htm>

Enllaç del llibre d'ACNUR “La situación de los refugiados en el mundo” amb informació molt completa sobre la temàtica dels refugiats

Font: <http://www.un.org/unrwa/67commem/gallery/Baq'a-47.jpg>

Font: <http://www.un.org/unrwa/67commem/gallery/024.jpg>

Activitat 9

Xipre: entre dues realitats

Descripció: A partir del cas de Xipre, els estudiants aprofundiran el seu coneixement sobre la frontera divisòria d'una mateixa àrea i reflexionaran sobre les seves conseqüències des del punt de vista humà, lingüístic, cultural i religiós.

Introducció

Darrerament la Carme troba massa conflictes a la Mediterrània. La nostra protagonista qüestiona cada vegada més la idea que identifica l'espai mediterrani amb una mar tranquil·la, que havia sentit dir tantes vegades. No obstant això, està contenta perquè ha arribat a Xipre.

Inicia una passejada i s'adona que tothom parla grec... També es troba amb una situació que li genera una gran sorpresa: hi ha una frontera militaritzada. *Una altra?* -pensa. *Començo a estar una mica farta de totes elles!* – es diu en veu baixa. A l'altra banda hi ha una bandera turca. No entén res. Una illa dividida en dues parts i no es pot anar lliurement d'un extrem a l'altre... *Dues comunitats en una illa amb ben poc de contacte i radicalitzades?*

Comentari en relació amb el context

L'illa de Xipre ha estat un indret de la Mediterrània on des de l'Antiguitat hi han passat moltes cultures. Per raó de la seva situació i interès estratègics, ha estat un enclavament molt disputat: ha estat escenari de moltes guerres, ocupacions i conflictes, i actualment està dividida en dues parts que corresponen a dues comunitats: la greco-xipriota i la turco-xipriota. Malgrat que l'any 2007 les autoritats greco-xipriotes van enderrocar el mur que existia i que dividia literalment l'illa per l'anomenada *línia verda*, encara avui queda molt camí a recórrer per poder parlar d'un context d'igualtat i de pau entre les dues comunitats.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc, que els estudiants coneguin la situació de conflicte entre les dues comunitats xipriotes i hi reflexionin críticament. Alhora, que identifiquin les implicacions que tenen les fronteres en la diversitat lingüística, religiosa i cultural d'una mateixa àrea.

Continguts

- Les fronteres en una mateixa àrea
- Les implicacions pel que fa a la seva diversitat lingüística, religiosa i cultural

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 - 5 estudiants. Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat és de dues sessions de 50 minuts repartides de la manera següent:

Primera sessió

- Explicació de l'activitat: ⌚ 10 minuts
- Cerca de la informació i treball en cartolines: ⌚ 40 minuts

Segona sessió

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 minuts
- Exposició i debat: ⌚ 45 minuts

Recursos / material:

- Connexió a Internet i cartolines, cola...

Desenvolupament de l'activitat

Primera sessió

- En primer lloc el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups. S'assignarà a cada un d'ells un dels àmbits que s'exposen a continuació, i aquells grups que coincideixin s'aprofitarà per enriquir i complementar la segona sessió.
- Els grups de treball estaran dividits en els àmbits que s'exposen a continuació i la cerca es farà a partir de les informacions que apareixen en l'apartat d'annexos.

Grup A: Àmbit geogràfic

- Situa Xipre en el mapa.
- Com està dividida l'illa?
- Quines comunitats l'habiten i en quina àrea?
- De quins països provenen cadascuna d'aquestes comunitats?
- Com ho fan per comunicar-se aquestes dues comunitats? Es podria millorar la seva comunicació?
- Creieu que és possible que les identitats culturals i lingüístiques es mantinguin invariables?

Grup B: Àmbit lingüístic i religió

- Quines religions hi ha a l'illa? Quina relació hi ha entre les diverses religions i les comunitats de l'illa?
- Hi ha relació entre les diferents llengües i les diferents religions?
- A quina llengua s'associa cada comunitat?
- En quines llengües i en quins alfabets estan redactats els textos de les dues religions majoritàries a l'illa?
- Cerqueu els alfabets en els quals estan escrits els diferents textos sagrats de les dues religions

majoritàries presents a l'illa. (Feu una impressió de tots dos alfabetes, els utilitzarem després per fer el mural final).

Grup C: Àmbit dels drets humans

- Què és la *línia verda*? Quina funció té?
- Per què hi ha conflicte en aquesta illa?
- Quines iniciatives de pau s'han proposat a l'illa? Quines aportacions hi faries?
- La frontera que separa l'illa, és fàcil de travessar? Quines altres fronteres com aquesta podem trobar a la Mediterrània?

- Seguidament els diferents grups faran una cerca de la informació a partir de l'àmbit assignat. Cada grup realitzarà un mural on s'estructurà la informació.

Segona sessió

- Els grups exposaran en un espai comú els murals realitzats i faran una presentació a la resta del grup.
- El professorat conduirà un espai de debat i reflexió, identificant les similituds i divergències entre els grups que han realitzat el mateix àmbit. Alhora, és important incidir en les vinculacions entre les fronteres i la diversitat lingüística.

Annexos

Annex 1

- Informacions complementàries

<http://www.cyprus.com/cyprus-general-info-checkpoint.php>

Pàgina web amb informació general sobre l'illa de Xipre

<http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=783417>

Web amb abundant informació sobre l'illa de Xipre (en català)

<http://www.mondivers.cat/spip.php?mot620>

Web “Món divers” amb abundant informació de Xipre

http://www.observatori.org/mostrar.php?id=69&files_id=208&tipus=files&lng=cat

Article sobre el conflicte a Xipre

http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/photo_gallery/2969259.stm

Fotografies de la reobertura de la frontera a Xipre

- Imatges

Font: <http://heracliteanfire.net/wp-content/uploads/2009/05/cyprus.jpg>

Font: <http://cache.daylife.com/imageserve/09g66rRczLf9n/610x.jpg>

Activitat 9

Trebal·leu per grups un dels àmbits següents:

Grup A: Àmbit geogràfic

- Situa Xipre en el mapa.
- Com està dividida l'illa?
- Quines comunitats l'habiten i en quina àrea?
- De quins països provenen cadascuna d'aquestes comunitats?
- Com ho fan per comunicar-se aquestes dues comunitats? Es podria millorar la seva comunicació?
- Creieu que és possible que les identitats culturals i lingüístiques es mantinguin invariables?

Grup B: Àmbit lingüístic i religió

- Quines religions hi ha a l'illa? Quina relació hi ha entre les diverses religions i les comunitats de l'illa?
- Hi ha relació entre les diferents llengües i les diferents religions?
- A quina llengua s'associa cada comunitat?
- En quines llengües i en quins alfabetes estan redactats els textos de les dues religions majoritàries a l'illa?
- Cerqueu els alfabetes en els quals estan escrits els diferents textos sagrats de les dues religions majoritàries presents a l'illa. (Feu una impressió de tots dos alfabetes, els utilitzarem després per fer el mural final).

Grup C: Àmbit dels drets humans

- Què és la *línia verda*? Quina funció té?
- Per què hi ha conflicte en aquesta illa?
- Quines iniciatives de pau s'han proposat a l'illa? Quines aportacions hi faries?
- La frontera que separa l'illa, és fàcil de travessar? Quines altres fronteres com aquesta podem trobar a la Mediterrània?

Activitat 9

Material de suport.

Annex 1

Informacions complementàries

<http://www.cyprus.com/cyprus-general-info-checkpoint.php>

Pàgina web amb informació general sobre la illa de Xipre

<http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=783417>

Web amb abundant informació sobre l'illa de Xipre (en català)

<http://www.mondivers.cat/spip.php?mot620>

Web “Món divers” amb abundant informació de Xipre

http://www.observatori.org/mostrar.php?id=69&files_id=208&tipus=files&lng=cat

Article sobre el conflicte a Xipre

http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/photo_gallery/2969259.stm

Fotografies de la reobertura de la frontera en Xipre

Font: <http://heracliteanfire.net/wp-content/uploads/2009/05/cyprus.jpg>

Activitat 10

Istanbul: adquisició de noves paraules

Descripció: Els estudiants reflexionaran críticament sobre els processos d'intercanvi i adquisició lingüística en escenaris d'igualtat o desigualtat.

Introducció

La Carme arriba a Istanbul enmig de grans vaixells de càrrega. A un cantó del port hi ha Àsia, a l'altre, Europa. Increïble... dos continents en una mateixa ciutat! Allà lluny, els minarets de les mesquites alegren la vista sobre l'horitzó...

Tantes vegades l'ha vista per la televisió que no es pot creure que ara sigui allà. Després d'amarrar la seva barca, comença a passejar per la ciutat. Visita les dues mesquites més famoses: la de Santa Sofia i la Mesquita Blava.

Finalment, es disposa a anar al Gran *Basar*. Es sorprén per la gran varietat de llengües que poden arribar a utilitzar els venedors. Però es queda realment sorpresa quan s'adreça a ella en espanyol i sense que hagi parlat abans! Es pregunta: *com ho deuen fer per saber d'on són?*

Comentari en relació amb el context

El Gran *Basar* és el centre comercial més antic del món. Consta de 64 avingudes i carrers, 2 *basars* coberts, hi ha prop de 3.600 botigues, ocupant una superfície molt àmplia on fins i tot hi podem trobar una infermeria, bancs, oficina de correus i un punt de policia. Diàriament rep entre 250.000 i 400.000 visitants i s'hi venen tot tipus de productes (des de menjar, fins a ornamentacions, teixits, robes o art).

Es calcula que se'n va iniciar la construcció l'any 1461, durant l'època bizantina, i es va convertir en l'epicentre de l'imperi bizantí i en el cor de la seva economia. Al llarg de la història ha estat objecte de diferents remodelacions i reconstruccions, arran d'incendis o terratrèmols.

Objectius educatius

A través d'aquesta activitat es persegueix que els estudiants reflexionin críticament sobre els processos d'intercanvi i adquisició lingüística i sobre si es produeixen en condicions d'igualtat.

Continguts

- Processos d'intercanvi i adquisició lingüística
- Identitat lingüística
- Igualtat i desigualtat

A tenir en compte abans de l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 – 5 estudiants.

Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat es divideix en dos sessions de 50 minuts, repartits de la manera següent:

Primera sessió

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Aprofundiment: ⌚ 20 min
- Qüestions a treballar: ⌚ 25 min

Segona sessió

- Exposició: ⌚ 25 min
- Debat conjunt: ⌚ 25 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet

Desenvolupament de l'activitat

Primera sessió

- En primer lloc, el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups. Amb l'objectiu que els estudiants prenguin consciència de la importància dels processos d'intercanvi lingüístic entre diferents llengües, el professorat llegirà l'article (annex 1) i els exemples dels annexos 2 i 3.
- Seguidament i amb l'objectiu d'aprofundir en la temàtica, els grups respondran les qüestions següents:
 - En quina llengua us comuniqueu quan sou amb els amics?
 - Les paraules que utilitzeu, quin origen lingüístic tenen? Són totes d'origen català o espanyol?
 - Penseu que en un món globalitzat com l'actual el manlleu de paraules d'altres llengües, noves paraules augmenten o disminueixen? Per què?
 - Els comerciants del Gran Basar, per quin motiu aprenen noves paraules? Què us sembla? Considereu que ho fan lliurement?
 - Què us semblen les fotografies?
- A continuació el professorat demanarà a cada grup que prepari una redacció per a la sessió següent. Les indicacions seran:
 - Haurà de tenir entre 250 i 300 paraules.
 - La temàtica és lliure.

—Si la redacció es fa en català; únicament es poden utilitzar paraules d'origen català (si es fa en castellà d'origen castellà).

- Paral·lelament – i sense explicar-ho al grup – el professorat elaborarà una redacció de la mateixa extensió, però utilitzant lliurement les paraules que vulgui. Per a totes elles n'identificarà els orígens, i els destacarà fent servir diferents colors.

Segona sessió

- Els grups posaran en comú les redaccions. A mesura que cada grup ho faci, caldrà que la resta de grups –amb el suport del professorat– identifiquin si s'empren paraules d'arrel o d'origen distint del català.
- A continuació el professorat llegirà la seva redacció identificant els diferents orígens de les paraules.
- Seguidament, el professorat conduirà un espai de debat i reflexió a partir de les questions següents:
 - Us ha estat fàcil la redacció? Per què?
 - Teníeu consciència d'aquests fenòmens de manlleu?
 - Considereu que es donen en condicions d'igualtat? Per què? Poden afectar de manera diferent les llengües? En funció de què?

Annexos

Annex 1

- Web oficial del Gran Basar d'Istanbul

<http://www.kapalicarsi.org.tr/eng/index.asp>

- Article sobre el Gran Basar d'Istanbul

<http://www.webislam.com/?idn=9731>

Se habla español

El desconocimiento de idiomas de los turistas españoles y el instinto comercial de los vendedores turcos llevan a muchos empleados del Gran Basar de Estambul a aprender la lengua de Cervantes. La marea de turistas extranjeros y locales que cada año inunda Estambul ha provocado que el Gran Basar o Kapalıçarsi (mercado cubierto) haya perdido su encanto de antaño, así como a sus clientes locales, que se quejan del alza de los precios y prefieren hacer sus compras en las tiendas de las callejuelas anejas.

La variedad infinita de productos artesanos que podían encontrarse en el Gran Basar cuando Estambul aún era la capital del vasto Imperio Otomano ha sido progresivamente sustituida por una gama de objetos estándar que calman las mayores o menores exigencias de exotismo de los turistas.

Dura pugna a base de regateos y ofertas. Pero el colorido y las más de 4.000 tiendas de uno de los mayores mercados cubiertos del mundo aún siguen atrayendo a millones de visitantes cada año.

Así, los negocios de esta superficie que se extiende desde la mezquita de Nuruosmaniye a las de Bayaceto y Suleyman, se esfuerzan por conseguir la mayor cantidad de clientes estableciendo una dura pugna a base de regateos y ofertas.

Y, para ello, cada día es más importante el dominio de los idiomas, por lo que en muchas de las tiendas se colocan carteles anunciando que “Se habla español” o “Si parla italiano”, e incluso “Es parla català”. “¿Cuánto vale el traje ese en negro?”, pregunta una turista con fuerte acento andaluz, como si estuviera en una calle cualquiera de Sevilla. “Treinta y cinco liras”, responde el vendedor a lo que la mujer replica: “Muy caro”.

“Pues veinte”, ofrece por último Alí, quien regenta un puesto de camisetas y trajes otomanos desde hace 40 años, durante los que ha ido aprendiendo “un poco de español, italiano, alemán e inglés”.

“A los españoles les gusta mucho regatear”, cuenta.

Aprovechar los negocios para aprender idiomas .

Algunos aprovechan sus negocios en España para aprender idiomas, como Enver, quien mantiene contacto fluido con clientes en Alcalá de Henares, a la afueras de Madrid, con los que comercia alfombras. Pero la mayoría de los vendedores locales, en especial los más jóvenes, aprenden idiomas rápidamente de oído.

“Nos gusta el español y por eso hay curiosidad por aprenderlo”, explica Eren, un chaval de 18 años que tras apenas un año trabajando en el Gran Basar puede comunicarse ya en español.

“A cada español que viene le preguntamos un par de frases y así aprendemos. También tengo un diccionario en el que busco las palabras que necesito”, cuenta.

Su mentor, Ahmet, reconoce sin embargo sus dificultades: “no sabemos mucho, sólo lo suficiente: ‘descuento’, ‘barato’, ‘¿cómo te llamas?’ o ‘aquí hay buenos chollos’”.

Centro de intercambio de noticias.

El Gran Basar de Estambul ha sido, a lo largo de toda su historia, una prodigiosa mezcla de lenguas gracias a la diversa procedencia tanto de clientes como de comerciantes turcos, armenios, griegos, sirios o árabes.

Además, como todo nudo comercial, es un centro de intercambio de noticias e informaciones y, como tal, los comerciantes preguntan y conocen lo que sucede en España.

“Se nota que, desde el cambio de la peseta al euro, las familias españolas gastan menos aquí, porque en España los precios han subido”, arguye Elías, un propietario sirio (un pueblo del este del Mediterráneo que sigue la religión cristiana ortodoxa, aunque su Iglesia es autónoma del Patriarcado de Estambul). Incluso algunos se permiten hacer bromas al turista español utilizando nuestros propios tópicos.

“Catalán, catalán”, se escucha a los comerciantes cuando un cliente español se marcha del negocio sin comprar nada, en referencia al supuesto carácter ahorrativo de los ciudadanos de Cataluña, región del noreste de España.

El colmo llega en el Basar Egipcio o de las Especies, situado en la zona de Eminönü, en el que las tiendas se anuncian con refranes españoles o frases sacadas de los programas de televisión.

Annex 2

- Paraules d'origen turc incloses en el Diccionari de la Real Academia Española.

<http://analesdeturquia.blogspot.com/2006/11/prstamos-de-la-lengua-turca-en-el.html>

- Exemples de processos d'importació de diferents paraules entre Turquia i Grècia:

Paraules d'origen turc utilitzades pels grecs

Γαλαντζί (*yalatzi*), (κεφτές (*keftés*), μεζές (*mezés*), ντοντουρμάς (*ntonturmás*), μπουγάτσα (*mpugát-sa*), κεμπάπ (*kebáb*) Γιακάς (*yakás*), σοφάς (*sofás*), sóμπα (*sóba*), τσέπη (*tsépi*), μαγκάλι (*magáli*), ντιβάνι (*diváni*)

Paraules d'origen grec utilitzades pels turcs

Paçavra, funda, kukla

- Exemples de manlleus:

Whisky, byte, pizza, faláfel, xampany, xerès, xat, consomé, iogui, màrqueting, email...

Annex 3

- Imatges del Gran Basar d'Istanbul

Activitat 10 (1a sessió)

Atents a la lectura.

Article sobre el Gran Basar d'Istanbul

Se habla español

El desconocimiento de idiomas de los turistas españoles y el instinto comercial de los vendedores turcos llevan a muchos empleados del Gran Bazar de Estambul a aprender la lengua de Cervantes.

La marea de turistas extranjeros y locales que cada año inunda Estambul ha provocado que el Gran Basar o Kapalıçarsi (mercado cubierto) haya perdido su encanto de antaño, así como a sus clientes locales, que se quejan del alza de los precios y prefieren hacer sus compras en las tiendas de las callejuelas anejas.

La variedad infinita de productos artesanos que podían encontrarse en el Gran Basar cuando Estambul aún era la capital del vasto Imperio Otomano ha sido progresivamente sustituida por una gama de objetos estándar que calman las mayores o menores exigencias de exotismo de los turistas.

Dura pugna a base de regateos y ofertas. Pero el colorido y las más de 4.000 tiendas de uno de los mayores mercados cubiertos del mundo aún siguen atrayendo a millones de visitantes cada año.

Así, los negocios de esta superficie que se extiende desde la mezquita de Nuruosmaniye a las de Bayaceto y Suleyman, se esfuerzan por conseguir la mayor cantidad de clientes estableciendo una dura pugna a base de regateos y ofertas.

Y, para ello, cada día es más importante el dominio de los idiomas, por lo que en muchas de las tiendas se colocan carteles anunciando que “Se habla español” o “Si parla italiano”, e incluso “Es parla català”. “¿Cuánto vale el traje ese en negro?”, pregunta una turista con fuerte acento andaluz, como si estuviera en una calle cualquiera de Sevilla. “Treinta y cinco liras”, responde el vendedor a lo que la mujer replica: “Muy caro”.

“Pues veinte”, ofrece por último Alí, quien regenta un puesto de camisetas y trajes otomanos desde hace 40 años, durante los que ha ido aprendiendo “un poco de español, italiano, alemán e inglés”.

“A los españoles les gusta mucho regatear”, cuenta.

Aprovechar los negocios para aprender idiomas .

Algunos aprovechan sus negocios en España para aprender idiomas, como Enver, quien mantiene contacto fluido con clientes en Alcalá de Henares, a la afueras de Madrid, con los que comercia alfombras. Pero la mayoría de los vendedores locales, en especial los más jóvenes, aprenden idiomas rápidamente de oído.

“Nos gusta el español y por eso hay curiosidad por aprenderlo”, explica Eren, un chaval de 18 años que tras apenas un año trabajando en el Gran Basar puede comunicarse ya en español.

“A cada español que viene le preguntamos un par de frases y así aprendemos. También tengo un diccionario en el que busco las palabras que necesito”, cuenta.

Su mentor, Ahmet, reconoce sin embargo sus dificultades: “no sabemos mucho, sólo lo suficiente: ‘descuento’, ‘barato’, ‘¿cómo te llamas?’ o ‘aquí hay buenos chollos’”.

Centro de intercambio de noticias.

El Gran Basar de Estambul ha sido, a lo largo de toda su historia, una prodigiosa mezcla de lenguas gracias a la diversa procedencia tanto de clientes como de comerciantes turcos, armenios, griegos, sirios o árabes.

Además, como todo nudo comercial, es un centro de intercambio de noticias e informaciones y, como tal, los comerciantes preguntan y conocen lo que sucede en España.

“Se nota que, desde el cambio de la peseta al euro, las familias españolas gastan menos aquí, porque en España los precios han subido”, arguye Elías, un propietario sirio (un pueblo del este del Mediterráneo que sigue la religión cristiana ortodoxa, aunque su Iglesia es autónoma del Patriarcado de Estambul).

Incluso algunos se permiten hacer bromas al turista español utilizando nuestros propios tópicos.

“Catalán, catalán”, se escucha a los comerciantes cuando un cliente español se marcha del negocio sin comprar nada, en referencia al supuesto carácter ahorrativo de los ciudadanos de Cataluña, región del noreste de España.

El colmo llega en el Basar Egipcio o de las Especies, situado en la zona de Eminönü, en el que las tiendas se anuncian con refranes españoles o frases sacadas de los programas de televisión.

Activitat 10 (1a sessió)

- Exemples de processos d'importació de diferents paraules entre Turquia i Grècia:

Paraules d'origen turc utilitzades pels grecs

Γαλαντζί (yalatzi), (κεφτές (keftés), μεζές (mezés), ντοντουρμάς (ntonturmás), μπουγάτσα (mpugát-sa), κεμπάπ (kebáb) Γιακάς (yakás), σοφάς (sofás), σόμπα (sóba), τσέπη (tsépi), μαγκάλι (magáli), ντιβάνι (diváni)

Paraules d'origen grec utilitzades pels turcs

Paçavra, funda, kukla

- Exemples de manlleus:

Whisky, byte, pizza, faláfel, xampany, xerès, xať, consomé, iogui, màrqueting, email...

Treball en grup

- Amb quina llengua us comuniqueu quan sou amb els amics?

.....

- Les paraules que utilitzeu, quin origen lingüístic tenen? Són totes d'origen català o espanyol?

.....

- Penseu que en un món globalitzat com l'actual el manlleu de paraules d'altres llengües, noves paraules augmenten o disminueixen? Per què?

.....

- Els comerciants del Gran Basar, per quin motiu aprenen noves paraules? Què us sembla? Considereu que ho fan lliurement?

.....

- Què us semblen les fotografies?

.....

Activitat 10 (1a sessió)

Fotografies relacionades amb les preguntes anteriors:

Activitat 10 (2a sessió)

Espai per elaborar la redacció:

Llistat de paraules de diferents orígens:

Activitat 11

Atenes: construcció d'una àgora contemporània

Descripció: A partir de conèixer les funcions que complia l'àgora d'Atenes, els estudiants identificaran exemples propers on es visualitzin les potencialitats de la diversitat lingüística actual.

Introducció

Carme arriba al port del Pireu i prop dels seus carrers coneix la Gea, una velleta grega. Es posen a conversar i li comença a explicar històries antigues sobre la ciutat d'Atenes. La nostra protagonista es queda sorpresa per la importància de la ciutat i el pes de la immensa història que la singularitza; Atenes fou el bressol de molts pensadors clàssics, i a partir d'un intens intercanvi cultural, les seves reflexions encara són vigents i molt importants en els nostres dies.

Juntes, caminen per l'Acròpolis, el Parthenó i finalment arriben a una zona on hi ha monuments derruïts. Es troben de ple sobre l'àgora d'Atenes i Gea li explica que fou l'epicentre de l'origen de la democràcia i que justament, l'àgora, era l'espai geogràfic que acollia intercanvis de tota mena.

Comentari en relació amb el context

La ciutat d'Atenes representa un dels centres culturals i intel·lectuals més importants del món. A partir de les contribucions prehelèniques (costums, llengües, tradicions, pensaments, art, etc.), s'hi van originar algunes de les idees, assoliments i pràctiques de bona part del món actual: per exemple, la idea de democràcia. L'àgora d'Atenes fou un espai fonamental en la societat de l'època, ja que s'hi gestava la vida pública i les persones s'hi trobaven per intercanviar mercaderies, debatre sobre la vida política, informar-se, o simplement conversar i establir relacions socials.

Així, s'aprofitava el bescanvi de mercaderies, béns i serveis per intercanviar també valoracions sobre el món, per la qual cosa es va anar generant un llenguatge i un codi comuns. En l'època de màxim esplendor de Grècia, cap a l'any 600 a.c. tant pensadors com la resta de ciutadans discutien lleis i decidien conjuntament sobre el futur polític de la ciutat. La ciutadania s'anava contruint a través de la paraula pública.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc que els estudiants coneguin la idea de l'àgora com a espai d'intercanvi cultural entre els membres d'una mateixa comunitat. Alhora, que identifiquin la idea d'àgora en exemples del seu entorn immediat.

Continguts

- Intercanvi cultural i lingüístic
- Diàleg per a la pau i per a la democràcia
- L'àgora i els espais compartits
- Construcció de cultures públiques comunes (pensar en el nou Pacte Nacional per a la Immigració català)

A tenir en compte abans de l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 – 5 estudiants. Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat és de 50 minuts, repartits de la manera següent:

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Aproximació a l'àgora d'Atenes: ⌚ 10 min
- Treball en grups: ⌚ 20 min
- Debat i reflexió conjunta: ⌚ 15 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet

Desenvolupament de l'activitat

- En primer lloc, el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups.
- El professorat realitzarà una breu aproximació del que era l'àgora d'Atenes. Per fer-ho, es recomana que s'utilitzi el comentari en relació amb el context, així com la informació que es presenta a l'annex 3 que es consideri necessària.
- Seguidament i per grups, els estudiants hauran d'identificar exemples actuals que puguin ser considerats com una àgora, en els quals s'ha de visualitzar les potencialitats de la diversitat lingüística actual.
- Per concloure, el professorat conduirà un breu espai de debat i reflexió, per conèixer els exemples presentats i la seva vinculació amb les potencialitats de les llengües.

Annexos

Annex 1

- Video educatiu sobre Atenes

<http://www.youtube.com/watch?v=z2Sam859I6w> (castellà)

http://www.youtube.com/watch?v=ftB95Yh_fLU (anglès)

Del ágora al espacio virtual

En un curso reciente sobre historia de la arquitectura se resaltaba la función del ágora griega como el espacio de la ciudad donde llegaban sus habitantes a conversar. Según Jorge Wagensberg, conversar es quizás el mejor entrenamiento que puede tener un ser humano para ser humano.

Fue el humanismo la principal virtud que nos legaron los griegos y que todavía persiste en nuestro mundo occidental. El ágora griega era el lugar de encuentro casual, el mercado de la ciudad, la tribuna de los políticos y el tribunal del pueblo. Desde lo alto de una colina contigua, la acrópolis, santuario de las deidades atenienses, vigilaba las acciones de los ciudadanos obedientes de los designios de sus dioses. Allí mismo, Platón fundó la Academia y Aristóteles, el Liceo, lugares donde se daba más importancia a las preguntas que a las respuestas y más interés provocaban las negaciones que las afirmaciones.

Lugar de intercambio. La polis griega se nutría humanísticamente de la conversación, de tal manera que la retórica era valorada, y enseñada, con mayor interés que las matemáticas, que se consideraban, en un principio, una gimnasia espiritual. Ya los griegos se habían dado a conocer en las costas italianas (Paestum, Siracusa) cuando los conquistadores romanos luego pusieron pie en Grecia, sintiéndose atraídos por las ideas, arquitectura y deidades griegas, las cuales adoptaron sin vacilar.

El sentido del ágora también fue copiado e institucionalizado por los sucesivos emperadores romanos en un espacio al que llamaron foro. Allí se encontraba el centro cívico de la ciudad (civitas) donde se llevaban a cabo actividades civiles, comerciales o jurídicas.

Conversar en el ágora, conversar en el foro, intercambiar opiniones, transmitir ideas, vencer con la retórica al contrincante, hacer amigos, fue, desde siempre, el motor de toda sociedad. Sin embargo, para eso había que coincidir en un lugar, que era un mismo espacio, con un lenguaje similar, con una historia en común, con tradiciones propias, con una identidad compartida.

En América Latina, los conquistadores españoles impusieron, al fundar las ciudades, el trazado en cuadrícula que los urbanistas etruscos habían utilizado en sus territorios. En San José, los cuadrantes son: Catedral, Merced, Carmen y Hospital y, en el cruce de los dos ejes que los divide, está el parque Central, ágora josefina que, en su momento, fue sitio de recreo y esparcimiento y que está hoy en franca decadencia, desplazado por el parque de La Merced que es ahora el sitio de conversación, intercambio y socialización de la migración nicaragüense.

Desde el ágora griega al parque Central no hay más que 2.000 años en los que siempre ha existido la necesidad del ser humano de encontrarse y conversar.

El espacio se agotó. Sin embargo, algo ha cambiado en este último siglo: ya nadie funda ciudades. Pareciera ser que el espacio se ha agotado y que tendremos que conformarnos con lo existente. Las villas de otras épocas contaban con el espacio cívico o vecinal que permitía informarse, discutir e intercambiar opiniones. Cuando la villa pasó a la categoría de ciudad, se quebró ese lazo que vincula con los demás y las distancias que desunen se estiraron cada vez más.

Ya se han fundado todos los centros administrativos posibles y solo queda esperar que la densidad de nuestras ciudades no ahogue a sus habitantes.

Las metrópolis se expanden y el contacto entre los ciudadanos se realiza ahora por medios electrónicos. Ya no existe la noticia boca a boca ni el lugar común para comentarla y juzgar a sus protagonistas. El teléfono, el fax, los mensajes de texto, el correo electrónico son el medio de encuentro y no el lugar de encuentro. Conversar en un lugar nunca será lo mismo que encontrarse en el espacio cibernético para intercambiar mensajes.

El ágora ateniense, el foro romano, la plaza mayor, el parque central fueron siempre el espacio y lugar de conversación hasta que la expansión de la ciudad entreveró los caminos que permitían el encuentro. Solo nos queda descubrir, al igual que los filósofos griegos, una rápida respuesta a un problema en el que está en juego nuestra necesidad de no convertirnos en un chip cibernético y seguir perteneciendo a un humano contexto social.

http://www.cccb.org/rcs_gene/espacios_publicos_cast.pdf

Espacios públicos en la sociedad informacional. Manuel Castells (1998)

<http://redalyc.uaemex.mx/redalyc/src/inicio/ArtPdfRed.jsp?iCve=39600306#>

Rubiano, Elkin, (2005). “Sobre el “ágora global” y los “sujetos posibles”: de la utopía tecnológica al enfoque crítico”. *Tabula Rasa*, enero-diciembre, 97-110.

Annex 4

- Informació relativa a les llengües que, segons l’Ethnologue, es parlen a Grècia:

http://www.ethnologue.com/show_country

Activitat 11

Exemples d'espais que poden ser considerats una àgora:

Activitat 12

Durrës: una entrevista per conèixer-se

Descripció: A partir de la realització d'una entrevista, els estudiants coneixeran algunes de les estratègies que les persones d'origen immigrat apliquen per tal de sentir-se reconegudes en el nou context.

Introducció

Com per a Simbad i Ulises, la Mediterrània és una mar carregada de perills... Amb tot, cal continuar viatjant i coneixent gent i indrets i després d'haver passat per Grècia, la Carme navega cap al Nord i arriba a Albània. En concret, al port de Durrës.

Tot just en baixar de la barca, coneix dos joves que caminen per les passarel·les i li expliquen que, com que no tenen gaire possibilitats de trobar feina, han decidit que volen marxar a Itàlia. Per aquest motiu, esperen al port el moment òptim per amagar-se a l'interior d'un camió que els dugui a l'interior d'un vaixell de càrrega. La Carme, malauradament, ja coneix aquesta situació perquè l'ha sentit en altres escales del seu viatge.

Mentrestant, li proposen ensenyar-li l'amfiteatre romà que hi ha a la ciutat.

Comentari en relació amb el context

Durrës és una ciutat albanesa costanera de la mar Adriàtica. És el principal port del país i una de les vies de connexió marítima entre Albània i els ports de Brindisi i Bari (Itàlia). Històricament, aquest port fou l'entrada de moltes cultures i, per exemple, tant grecs com romans s'hi van establir. Podem trobar la seva herència en l'actual patrimoni cultural i històric de l'àrea, l'amfiteatre romà n'és un exemple.

Albània és un país que des dels anys 1990 està en plena transformació: s'hi ha produït una transició d'un sistema totalitari a un de democràtic. Enmig d'aquest canvi, han aparegut diferents problemes econòmics i socials. Un d'ells és la proliferació i presència de màfies (tràfic d'armes, de drogues i de persones). Paral·lelament, també ha augmentat el desig de molta gent de marxar del seu país per cercar millors condicions de vida. Així i durant els anys 1990, molts albanesos van marxar des d'aquest port principalment cap a Itàlia o cap a Grècia. Encara es poden recordar les escenes de vaixells plens de persones amb l'esperança de trobar la prosperitat en altres indrets. Una viva imatge de les desigualtats que existeixen en el nostre món.

Objectius educatius

Aquesta activitat té per objectiu reflexionar críticament sobre la realitat social i lingüística de les persones que porten a terme un projecte migratori. Per fer-ho, els estudiants aprofundiran en algunes de les estratègies que han d'utilitzar les persones que arriben a nou context.

Continguts

- Projecte migratori i diversitat lingüística
- Identitat lingüística
- Inclusió i exclusió

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat dels annexos.

Aquesta activitat es realitzarà en grups de 4 - 5 estudiants. Cal que quan el professorat dissenyi la composició dels grups, vetlli perquè siguin heterogenis (respecte al gènere, la procedència, les capacitats, etc.).

La durada de l'activitat és de dues sessions de 50 minuts, repartides de la manera següent:

Primera sessió

- Explicació de l'activitat: ⌚ 10 min
- Treball sobre com fer l'entrevista: ⌚ 50 min

Segona sessió

- Exposició del contingut de l'entrevista: ⌚ 25 min
- Debat i reflexió conjunta: ⌚ 45 min

Recursos / material:

- Graella i material per realitzar els murals (si cal)

Desenvolupament de l'activitat

Primera sessió

- En primer lloc el professorat contextualitzarà l'activitat i es formaran els grups.
- Cada grup haurà de fer una entrevista a una persona d'origen immigrant. L'únic requisit és que no sigui un familiar directe.
- Seguidament el professorat explicarà que l'objectiu de l'entrevista és explorar les estratègies lingüístiques que fan servir les persones d'origen immigrant en un nou context. Alhora, donarà les pautes necessàries sobre com s'ha de realitzar l'entrevista (confidencialitat, respecte, etc.) i s'assegurarà que totes les preguntes i qüestions a indagar han quedat clares.

Guió per a l'entrevista

- Dades personals: nom, edat, origen, lloc de residència (anterior i actual; en el cas que hi hagi més d'una residència des de l'arribada, caldria preguntar-ne els motius)
- Quina llengua o llengües parla?
- Quina és la llengua amb la qual se sent més identificat?
- Amb qui parla la llengua o llengües? Hi ha diferències en l'ús en relació amb els contextos on es trobi (feina, amics, etc.)
- Quant de temps ha trigat a aprendre la nova llengua del país d'acollida?

- Coneixia la realitat plurilingüe del context d'acollida?
- Quines dificultats ha tingut per aprendre la nova llengua? I quines facilitats?
- L'ha enriquit aprendre noves llengües? Per què?

Per facilitar el seu posterior treball es proposa que els grups utilitzin la pauta següent:

Dades personals	Llengües que parla	Llengua amb què s'identifica	Temps que ha trigat a aprendre la llengua del país d'acollida	Dificultats i facilitats que ha tingut per aprendre la nova llengua	Diferent ús que fa de les llengües que coneix (segons context)	L'ha enriquit, o no, aprendre llengües?

Segona sessió

- En aquesta segona sessió els grups exposaran a la resta les informacions que han recollit. Ho faran a partir d'utilitzar la tècnica de la roda: cada grup explica per ordre a la resta la informació que es refereix a cada àmbit. Un cop tots els grups hagin esmentat un àmbit, es passa al següent. Així, s'identificaran més fàcilment els elements similars i divergents, i la riquesa de la informació. Com a suggeriment, també es pot utilitzar un gran mural que es vagi omplint a partir de les informacions de cada grup.
- Posteriorment, el professorat conduirà un espai de reflexió i debat per tal d'aprofundir en les relacions entre el projecte migratori i la diversitat lingüística actual.

Annexos

Annex 1

- Informació sobre Dürres

<http://es.wikipedia.org/wiki/Durr%C3%ABs>
http://www.galenfrysinger.com/durres_albania.htm (anglès)

Annex 2

- La Mediterrània vista des d'Albània

<http://www.iemed.org/publicacions/quaderns/5/eribas.pdf>

Annex 3

- Articles sobre la temàtica

<http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm?id=239>

“Albània: fora de les fronteres”

http://www.elpais.com/articulo/internacional/Hallados/21/inmigrantes/albaneses/muertos/barco/deriva/mar/Adriatico/elpepiint/20040111elpepiint_11/Tes/

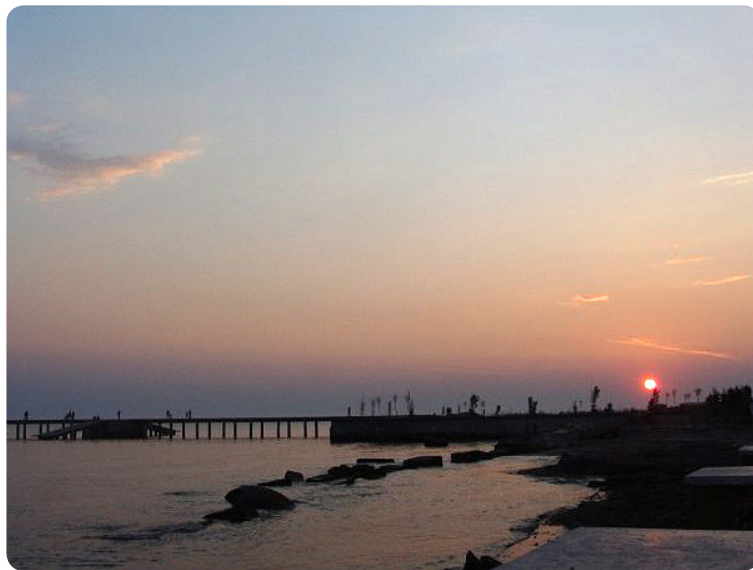
“Hallados 21 inmigrantes albaneses muertos en un barco a la deriva en el mar Adriático”

http://www.elpais.com/articulo/internacional/ITALIA/ALBANIA/Tercer/exodo/masivo/albaneses/Italia/elpepiint/19910809elpepiint_11/Tes/

“Tercer éxodo masivo de albaneses hacia Italia”

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/4528274.stm>

“Immigrants fear Grece amnesty”

Font: “Durrës” Vicent Pallarès

Annex 4

- Per aprofundir en la temàtica (acollida i llengua):

Unamuno, V. (2003). *Lengua, escuela y diversidad sociocultural. Hacia una educación lingüística crítica*. Barcelona: Graó.

Activitat 12 (1a sessió)

Guió per a l'entrevista:

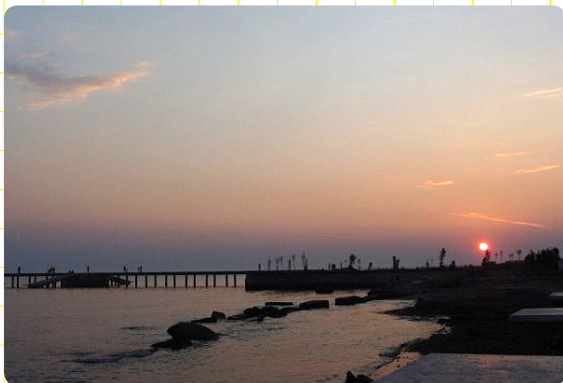
- Dades personals (nom, edat, origen, lloc de residència (anterior i actual; en el cas que hi hagi més d'una residència des de l'arribada, caldria preguntar-ne els motius)
- Quina llengua o llengües parla?
- Quina és la llengua amb què se sent més identificat?
- Amb qui parla la llengua o llengües? Hi ha diferències en l'ús en relació amb els contextos on es trobi (feina, amics, etc)
- Quant de temps ha trigat a aprendre la nova llengua del país d'acollida?
- Coneixia la realitat plurilingüe del context d'acollida?
- Quines dificultats ha tingut per a aprendre la nova llengua? I quines facilitats?
- L'ha enriquit aprendre noves llengües? Per què?

Pauta per al treball en grup:

Dades personals	Llengües que parla	Llengua amb què s'identifica	Temps que ha trigat a aprendre la llengua del país d'acollida	Dificultats i facilitats que ha tingut per aprendre la nova llengua	Diferent ús que fa de les llengües que coneix (segons context)	L'ha enriquit, o no, aprendre llengües?

Activitat 12 (2a sessió)

Espai per anotar aspectes relatius al debat:

Font: "Durrës" Vicent Pallarès

Activitat 13

La costa dàlmata: la desaparició d'una llengua

Descripció: Es promou un procés d'empatia entre els estudiants per tal d'aprofundir i reflexionar críticament sobre la realitat d'amenaça o desaparició d'una llengua.

Introducció

Després de deixar Dürres i desitjar sort als dos joves que va conèixer, la Carme continua el seu viatge i arriba a un lloc molt bonic: La costa dàlmata, pertanyent a Croàcia, actualment un estat sobirà que havia format part de l'antiga Iugoslàvia.

Prop del port coneix un ancià. Després d'una bona estona xerrant, li diu: *“El meu nom és Antonio Udina i et confessaré un secret que alhora, és el meu tresor. Sóc la darrera persona que parla el dàlmata, una llengua que amb la meua mort desapareixerà, però l'estic intentant ensenyar a algunes persones... em vols ajudar?”*

Comentari en relació amb el context

El dàlmata és una llengua romànica desapareguda ja fa anys i parlada a la part costanera de les actuals Croàcia, Montenegro i nord d'Albània. Segons algunes fonts documentals, la darrera persona en utilitzar-la va ser l'Antonio Udina Burbur, que va morir el 10 de juny de 1898 als 77 anys. L'Antonio, l'havia après dels seus pares, que la parlaven secretament. Abans de morir, però, el lingüista Matteo Giulio Bartoli, l'havia visitat per tal de registrar algunes de les paraules que conformaven el dàlmata. Ho va fer, escoltant alguns relats, anècdotes i paraules en la pròpia veu de l'Antonio.

En l'actualitat, es calcula que al món existeixen aproximadament 6.000 llengües, de les quals n'hi ha unes 2.000 la pràctica de les quals es troba amenaçada. El patrimoni lingüístic de la humanitat és en risc, per raó, en gran mesura, del procés d'homogeneïtzació lingüística. Per exemple, es preveu que gairebé la meitat de les llengües del món desapareixeran durant els 100 anys vinents.

Objectius educatius

Aquesta activitat persegueix un doble objectiu. En primer lloc, que els estudiants reflexionin críticament sobre la situació d'amenaça o desaparició d'algunes llengües. En segon lloc, que facin un exercici d'empatia per tal d'aprofundir-hi.

Continguts

- Llengües amenaçades
- Desaparició d'una llengua

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat d'annexos.

Aquesta activitat es realitzarà amb tot el grup.

La durada de l'activitat és de dues sessions de 50 minuts repartides de la manera següent:

Primera sessió

- Explicació de l'activitat i contextualització: ⌚ 15 min
- Cerca als links: ⌚ 20 min
- Cloenda: ⌚ 15 min

Segona sessió

- Preparació del missatge: ⌚ 50 min

Tercera sessió

- Explicació del missatge: ⌚ 50 min

Recursos / material:

- Connexió a Internet

Desenvolupament de l'activitat

Primera sessió

- En primer lloc el professorat contextualitzarà l'activitat.
- A continuació i amb l'objectiu que els estudiants coneguin el fet que hi ha moltes llengües en situació d'amenaça en l'actualitat, es llegirà a tot el grup l'apartat d'introducció i comentari en relació amb el context de l'activitat.
- Seguidament, i amb l'objectiu d'aprofundir en la temàtica, cada grup farà una cerca en un dels links que apareixen en l'apartat d'annexos, de manera que la informació quedi repartida equitativament.
- A continuació, el professorat conduirà un espai de conclusions a partir de les questions següents:
 - Què és la mort d'una llengua?
 - Per què hauríem de preocupar-nos-en?
 - Per quines raons desapareixen les llengües?
 - Què podem fer-hi?

Segona sessió

- El professorat proposarà realitzar un exercici d'empatia respecte de l'amenaça que una llengua desaparegui. Es tracta que tot el grup elabori una nova llengua a partir de les indicacions següents:
 - No es poden utilitzar paraules conegudes de cap altra llengua.
 - S'ha de fer una selecció d'aproximadament 50 paraules.

- Aquesta selecció es farà seguint criteris de funcionalitat: articles, noms, adjectius, etc.
- L'objectiu és elaborar un missatge a partir d'aquestes 50 paraules la traducció del qual seria:
“Hola, he vingut a comunicar-me amb tu perquè et necessito. La meua llengua està a punt de desaparèixer i necessito que l'apreuquis perquè m'ajudis a mantenir-la. Em vols ajudar”?
- Es poden utilitzar codis de comunicació no verbal.
- La finalitat del missatge serà apropar-se a un altre grup de l'escola i ser capaços de comunicar-nos-hi per tal de que el desxifrin.
- Durant el procés de preparació cap estudiant pot explicar l'activitat a cap altre company o companya de l'escola, amb la finalitat que la tercera part de l'activitat es desenvolupi de manera natural.

Tercera sessió

- En aquesta sessió, el professorat convidarà un grup d'estudiants a entrar a l'aula.
- El professorat els haurà dit que els volen explicar una cosa, però que l'explicació serà en una altra llengua.
- A continuació el grup de l'aula mirarà de comunicar-se i de fer entendre al grup convidat què passa.
- L'activitat es clourà a partir de la dinamització del professorat. És important que s'expressi com s'han sentit els estudiants (el grup de l'aula i el grup convidat).

Annexos

Annex 1

<http://dalmatianlanguage.yolasite.com/about-dalmatian-language.php>

<http://www.proel.org/index.php?pagina=mundo/indoeuro/italico/romance/italorromance/dalmata>

Informació sobre la llengua dàlmata

<http://www.gela.cat>

Web del GELA (Grup d'Estudis de Llengües Amenaçades)

<http://www.linguamon.cat/>

Web de Linguamón. Casa de les Llengües. Generalitat de Catalunya

http://www.ub.es/cusc/quisom_set.htm

Web del Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació

Activitat 13 (1a sessió)

Material de suport:

Informació sobre el dàlmata

<http://www.proel.org/index.php?pagina=mundo/indoeuro/italico/romance/italorromance/dalmata>

Web del GELA (Grup d'Estudi de Llengües Amençades)

<http://www.gela.cat/doku.php>

Web de Linguamón. Casa de les Llengües. Generalitat de Catalunya

<http://www.linguamon.cat/>

Web del Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació

http://www.ub.es/cusc/quisom_set.htm

Espai per al debat i la reflexió:

- Per quines raons desapareixen les llengües?

- Què podem fer al respecte?

Activitat 13 (2a sessió)

Creem una nova llengua!

“Hola, he vingut a comunicar-me amb tu perquè et necessito. La meua llengua és a punt de desaparèixer i necessito que l’apreuquis perquè m’ajudis a mantenir-la viva. Em vols ajudar?”

Recordeu!

- No es poden utilitzar paraules conegudes de cap altra llengua.
- S’ha de fer una selecció d’unes 50 paraules.
- Aquesta selecció ha de realitzar-se a partir d’allò que ens sigui útil: articles, noms, adjectius, etc.
- L’objectiu a partir d’aquestes 50 paraules és elaborar el missatge anterior.
- Es poden utilitzar codis de comunicació no verbal.
- La finalitat d’aquest missatge serà apropar-se a un altre grup de l’escola i ser capaços de comunicar-nos per tal de que el descifrin.
- Durant el procés de preparació cap de vosaltres li pot explicar l’activitat a un altre/a company de l’escola, amb la finalitat que la tercera part de l’activitat es desenvolupi de manera natural.

Activitat 14

Marsella: el perill d'uniformització lingüística

Descripció: A partir de la lletra d'una cançó, els estudiants reflexionaran críticament sobre la situació de l'occità i el perill i conseqüències de la uniformització lingüística en detriment de les llengües locals minoritzades.

Introducció

Després d'una gran tempesta, la Carme voreja el vell port de Marsella amb el castell coronant la muntanya. Després de demanar permís a les autoritats del port, amarra la seva barca al costat de la resta de velers i se'n va a fer una volta per la ciutat. Marsella ha estat una ciutat on els últims anys s'hi han establert moltes persones immigrades des de països com el Marroc o Algèria. La majoria d'elles viuen en les mateixes àrees o barris i tenen diferents comerços amb productes del seu país. La Carme, tot passant-hi, reviu alguns colors, aromes i gustos d'indrets visitats anteriorment.

No obstant això, totes aquestes bones sensacions li desapareixen quan coneix la Sanaa. Ella li explica, que tot i tenir la nacionalitat francesa, pateix molts problemes de discriminació. Li parla amb preocupació de l'emergència a Europa d'algunes actituds totalitàries per part d'alguns governs. Carme pensa que les desigualtats no són pròpies d'algunes regions sinó que s'han globalitzat.

Comentari en relació amb el context

Marsella és una ciutat situada al sud de l'Estat francès, concretament a la regió Provença-Alps-Costa Blava. L'àrea *Marsella-Aix-en-Provence* té una població de més de 1.600.000 persones i és el port més important de la Mediterrània i el tercer en importància d'Europa.

Va ser fundada el 600 aC, amb el nom de *Massàlia*, per comerciants grecs de Focea i durant la dominació romana es va continuar anomenant així. La seva llarga història, com la d'altres ciutats de la Mediterrània, ha estat lligada al comerç, les guerres, les paus, les aliances; així com a la lluita pel reconeixement de les seves singularitats dins d'un estat centralitzat com és el francès. Va ser pràcticament destruïda durant la Segona Guerra Mundial, i es va anar recuperant al llarg dels anys 50 i 60 del segle passat. La ciutat actual, per raó dels diferents fluxos migratoris, ha esdevingut un autèntic gresol de cultures i llengües diferents. Amb tot, la seva taxa d'atur és del 12% –la mitjana francesa és del 8%– i un 23 % de la seva població viu sota el llindar de la pobresa.

Objectius educatius

En aquesta activitat es potencia la capacitat crítica dels estudiants, a partir d'identificar la pluralitat lingüística existent i els processos de minorització d'algunes llengües. S'ha de posar l'accent en el fet que el multilingüisme és un fet natural, espontani, de les societats humanes, mentre el monolingüisme és un fet artificial, fruit de decisions polítiques.

Continguts

- Multilingüisme vs monolingüisme
- Les conseqüències de la uniformització
- La llengua occitana
- Les interaccions entre el context local i el global

Per tenir en compte abans de fer l'activitat

Es recomana al professorat que conegui i utilitzi complementàriament algunes de les informacions que apareixen a l'apartat dels annexos.

Es realitzarà conjuntament amb tot el grup.

La durada de l'activitat és de 50 minuts –encara que pot ser ampliada amb l'anàlisi d'una altra cançó (annex 3), repartits de la manera següent:

- Explicació de l'activitat: ⌚ 5 min
- Situació de la llengua occitana: ⌚ 10 min
- Treball amb la cançó: ⌚ 25 min
- Reflexió final: ⌚ 10 min

Recursos/material:

- Canó, reproductor de so i Internet.

“Parla patois”, Massilia Sound System

Font: <http://www.youtube.com/watch?v=9sBJxOrbPsw&feature=related>

Desenvolupament de l'activitat

- En primer lloc el professorat la contextualitzarà. Per fer-ho, cal que anteriorment hagi llegit els textos informatius de l'annex 1.
- Per tal d'identificar els coneixements previs dels estudiants, es plantejaran a tot el grup les qüestions següents:
 - Quines llengües es parlen a França, al marge del francès? Quin tractament reben?
 - Heu sentit parlar de la llengua d'Oc o occità?
 - Què en sabeu de la ciutat de Marsella? On és? Quantes llengües creieu que s'hi parlen?
- A continuació i a partir dels coneixements dels estudiants, el professorat farà una petita introducció sobre la llengua occitana i la seva situació actual, fent una comparació amb la llengua catalana.
- Seguidament s'escoltarà la cançó “Parla patois” (annex 2 i 3). Una primera, sense la lletra escrita, intentant reconèixer algunes paraules que poden ser comunes o semblants al català i, una segona, amb la lletra per tal de seguir la cançó en occità.
- Finalment, es realitzarà una reflexió que tingui per objectiu l'aprofundiment crític dels estudiants davant els processos d'uniformització lingüística.

Qüestionari:

- Què vol dir “patois”? Té connotacions negatives?
- En alguna estrofa de la cançó es donen pistes dels llocs on es parla la llengua occitana. Els podeu identificar?

- Al llarg de la cançó també hi apareixen uns personatges històrics que parlaven occità. Qui eren?
- Considereu que l'intent d'uniformització cultural de l'Estat francès també queda reflectit a la cançó. Si és així, com? Amb quines paraules?
- Penseu que la música pot ser una eina útil per denunciar i conscienciar sobre la situació d'una llengua? Coneixeu altres exemples? Quin paper va jugar la “nova cançó” o el “rock català” a Catalunya?
- L'estil de música predominant és una barreja de *reggae*, *ska*, i ritmes mediterranis. Creieu que és una bona fórmula per apropar les seves reivindicacions als joves?
- De ben segur que heu sentit parlar de Manu Chao. Abans tenia un grup anomenat “Mano Negra”, després “Radio Bemba Sound System” i en les seves cançons sempre ha barrejat diferents llengües com el francès, espanyol, portuguès, anglès... Us proposem que escolteu la cançó “Me gustas tú” del disc “Próxima estación: esperanza”. <http://www.youtube.com/watch?v=EvZ8LWBesKs&feature=related>

Annexos

Annex 1

- Informació sobre les llengües parlades a l'Estat francès
<http://www.ciemen.org>

A la web del CIEMEN (Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions) hi podeu trobar el joc “Els pobles i els estats de la Mediterrània” on podeu trobar informació sobre les llengües parlades a l'Estat francès.

- *Informació sobre l'occità*
- *L'occità o llengua d'oc (occitan, lenga d'òc) és la llengua romànica pròpia d'Occitània*
- *El domini lingüístic actual de l'occità s'estén per quatre estats:*
- *El terç sud de França*
- *La Vall d'Aran, a la comunitat autònoma de Catalunya, a Espanya (Aranès)*
- *Les Valls Occitanes, a Itàlia (ço és: una franja del Piemont i un tros de la Ligúria) i a un enclavament de Calàbria (la Gàrdia, en italià Guardia Piemontese)*
- *El Principat de Mònaco (on l'occità coexisteix amb el monegasco)*

L'occità es va anar consolidant a la Baixa Edat Mitjana com la llengua administrativa i de cultura d'Occitània. Els primers textos que se'n conserven són del segle XI i, als segles XII i XIII, va arribar a ser el vehicle d'una cultura vigorosa. D'ençà del segle XIII, però, i al llarg de la resta de l'Edat Mitjana, França es va anar emparant de gairebé tot el país, amb la qual cosa s'hi va iniciar un procés de francesització cultural i lingüística.

Hi ha hagut intents de revifar la llengua, sobretot la renaixença literària del segle XIX i l'occitanisme del segle XX. Aquest darrer ha prestigiat la llengua i li ha aconseguit una certa presència als mitjans de comunicació, a l'escola i, especialment, en la producció editorial. També ha estat l'impulsor de l'actual llengua estàndard, bastida damunt els parlars del Llenguadoc, però apta per a totes les varietats occitanes.

La varietat gascona pròpia de la Vall d'Aran, integrada a Catalunya des del segle XIV s'anomena aranès. A partir de la protecció que li atorga l'Estatut de Catalunya, se n'ha anat consolidant l'estatus legal a la Vall fins a arribar (1990) a la cooficialitat, juntament amb el català i el castellà.

Ja abans (1982) s'hi havia adaptat l'ortografia occitana reformada, amb la qual cosa se'n reconeixia la vinculació amb l'occità, i n'havia començat l'ús a l'escola (1984). Avui l'aranès s'utilitza a l'administració i a l'ensenyament, té una certa presència als mitjans de comunicació i s'hi escriu literatura. El procés de substitució lingüística engegat a l'Occitània francesa no ha afectat la Vall d'Aran, on l'idioma té força vida i hi ha col·lectius que el defensen. Malgrat tot, la posició de l'aranès no és prou ferma: la seva subordinació al castellà i també, encara que secundàriament, al català, que s'ensenya a l'escola i una majoria de la població sap parlar, l'afebleix davant fenòmens com ara la immigració i el turisme.

BADIA i CAPDEVILA, Ignasi, *Diccionari de les llengües d'Europa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2002.

· Informació sobre l'occità en l'actualitat

http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=oci

<http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/5773/Llengua%20occitana.pdf?sequence=3>

La llengua occitana com a paradoxa de la història

Pel que fa a l'Estat francès, l'enquesta Família del cens de 1999 comptabilitzava un total de 526.000 parlants d'occità. Segons la Generalitat de Catalunya hi ha 3 milions de persones que poden parlar l'occità. (<http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat>)

En poc menys de 150 anys, de llengua dominant al seu territori l'occità ha passat a ser una llengua minoritària a gran part del seu espai tradicional, excepte a les parts del seu domini no compreses a l'Estat francès: la Val d'Aran i a les Valades Occitanes. Els factors que han propiciat la pèrdua de l'occità són bàsicament tres: els conflictes bèl·lics internacionals que obligaren els autòctons a integrar l'exèrcit i a aprendre la llengua d'estat, l'escolarització obligatòria, que començà a l'Estat francès a partir de 1880 (1), i finalment l'arribada, a partir del segle XX i més intensament després dels anys 1960, a moltes parts d'Occitània de poblacions no occitanòfones. On més es parla de manera proporcional és als territoris occitans que no formen part de l'Estat francès: la Vall d'Aran (Catalunya) i el Piemont (Itàlia). A la Comunitat Autònoma de Catalunya (des de l'aplicació d'un nou estatut el 9 d'agost del 2006) l'occità té l'estatus de llengua cooficial. Al Piemont s'està preparant la seua cooficialitat i s'espera obtenir prompte. A França, l'occità té una situació legal precària car en diverses ocasions l'Estat francès s'ha mostrat reaci a ratificar la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. Ara bé, les actituds respecte a l'occità han canviat de manera radical a finals del segle XX. Així l'Alt Consell Nacional de Llengües de França va fer una enquesta el 1994, de la qual es desprenia que el 77% dels francesos eren partidaris d'adoptar una llei que reconegués i protegís les parles regionals, i el 68% creia que les llengües regionals afavorien els intercanvis fronterers. L'occità, malgrat la seva manca de vitalitat a la vida diària, s'ha anat desfent gradualment del desprestigi del qual havia estat patint molt de temps.

(1)Al començament del segle XX, l'escola republicana va jugar un gran paper en la desaparició de l'ús de la llengua oral. De fet, es va tendir a culpabilitzar els parlants occitans i fer-los entendre que per anar per la vida havien de parlar en francès. La repressió de l'ús de la llengua en el si de l'escola va ser molt intens, fins i tot amb càstigs físics i humiliacions. En aquesta època, es deia: "Està prohibit escopir a terra i parlar patuès". El terme patuès és des d'aleshores despectiu i pejoratiu. La finalitat de tot plegat era fer oblidar que l'occità era una llengua, i fer creure que l'ús de l'occità era obscur, car no era pas el mateix d'un poble a l'altre.

“En aquest ambient no gaire optimista, l’occità continua sent la llengua regional de França amb més usuaris, més de tres milions. Els occitanistes han començat a organitzar-se sense esperar l’ajuda providencial de l’Estat. La creació, fa més de deu anys, de les Calandretas, escoles associatives bilingües, ha sigut un avanç, fins i tot estant amenaçades per una uniformització de l’ensenyament: aquestes escoles han demostrat que l’occità pot ser no sols llengua ensenyada sinó també d’ensenyament. Cosa que és evident per a nosaltres, però no per a tothom... Ara són els occitanistes els que s’han de reagrupar i forjar un projecte polític coherent on es trobe una solució, o almenys una proposta que els occitans puguin acceptar o rebutjar. Un fet positiu des de fa deu anys és que la imatge de la llengua ha canviat: ja no és el patuès, ha esdevingut una llengua que ja ningú pot negar. Cal desitjar que no siga massa tard i que no estiguem en el camí que porta al cementeri de llengües. Al costat de la força encara real del català, l’occità pot representar una llengua bessona, una alteritat catalanooccitana que haurem de crear tots junts”.

JOAN-YVES CASANÒVA. Universitat de Pau i de les Comarques de l’Ador

· Per ampliar la informació sobre l’occità i la seva gramàtica

<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/ElementsBasicsLIOccitana.pdf>

Elements bàsics de llengua occitana, de la Generalitat de Catalunya. Hi reproduïm la següent taula:

Llatí	Francès	Italià	Castellà	Occità	Català	Portuguès	Romanès	Sard	Cors	Francoprovençal
clave	clef	chiave	llave	clau	clau	chave	cheie	crae	chjave/ chjavi	clâ
noctem	nuit	notte	noche	nuèch (nuèit)	nit	noite	noapte	notte	notte/notti	nuet
cantare	chanter	cantare	cantar	cantar (chantar)	cantar	cantar	cânta	cantare	cantà	chantar
capra	chèvre	capra	cabra	cabra (chabra, craba)	cabra	cabra	capra	cabra	capra	cabra / chiévra
lingua	langue	lingua	lengua	lenga	llengua	língua	limbă	limba	lingua	lenga
platea	place	piazza	plaza	plaça	plaça	praça	piață	pratza, pratha	piazza	place
pons	pont	ponte	puente	pont (pònt)	pont	ponte	pod	ponte	ponte/ ponti	pont
ecclesia	église	chiesa	iglesia	glèisa (glèia)	església	igreja	biserică	creia, cresia	ghjesgia	églésé
hospitalis	hôpital	ospedale	hospital	espital (espitau)	hospital	hospital	spital	ispidale	spedale/ uspidali	hèpetâl
caseus llatí vulgar formaticum	fromage	formaggio	queso	formatge (hormatge)	formatge	queijo	caș	casu	casgiu	tôma / fromâjo

Annex 2

- Informació sobre el grup de música Massilia Sound System

<http://www.massilia-soundsystem.com/>

Massilia Sound System és un grup de reggae aparegut a Marsella en els anys 1980 que ha sabut desenvolupar una versió “provençal” del reggae / rub-a-dub jamaicà a través de lletres cantades en occità i en francès, i un so característic, amb una base de caixes de ritmes i de samples trets de la tradició local o dels seus col·legues. Després de molt de temps ignorat per les cases de discs, el grup va fundar la seva pròpia estructura de producció Roker Promocion. El grup s'implica des de fa molt de temps en la vida cultural de Marsella multiplicant els balèti, els àpats de barri i altres iniciatives populars.

Llaços regionals s'han creat amb altres formacions, com els Fabulous Trobadors de Claude Sicre a Tolosa de Llenguadoc, els Nux Vomica a Niça, i d'altres formacions de reggae/ragga que utilitzen cultures i llengües minoritzades.

Discografia:

- Parla Patois (1992)
- Chourmo (1993)
- Commando Fada (1995)
- Aïolliwood (1997)
- Marseille London Experience (1999)
- 3968 CR 13 (2000)
- Occitanista (2002)
- Massilia fait tourner (2004)
- Oai E Libertat (2007)

Annex 3

Lletra de la canço “Parla Patois”

ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

SIAU ANAT A PARIS PER I VEIRE LEI PRODUCTORS
ESCOTERON MON LIRIC, COMPRENGUERON REN DAU TOT
ME DIGUERON : PARLAS PAS FRANCES, PARLAS PAS ESPANHOU
PARLA PAS ENGLIS, PARLA PAS ITALIAN
PARLA PAS PORTUGUES, ME SEMBLA PAS NORMAU
BRONCHA PAS MOUSSU RIGAUD, VAU T'EXPLICAR, FAGUES PAS PAUR !
SIAU BEU, SIAU CAUD PERQUE SIAU PROVENCAU
IS ! PAPET JALI QUE TE FAR MARCHAR LO COR

REPIC N° 1 :

ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

REPIC N° 2 :

PARLA PATOIS RAGGA, OC PARLA PATOIS
PARLA PATOIS QUE BABILONA ENTENDRA PAS
PARLA PATOIS, COMENCA E T'ARRESTA PAS

DEDINS MARSILHA : PARLA PATOIS
E PER TOLOSA : PARLA PATOIS
DE NISSA A LEMOTGES TAMBEN : PARLA PATOIS
E MEM'A PARIS, RAGGA, TE FAU PARLAR PATOIS !

REPIC N° 2 :

PARLA PATOIS RAGGA, OC PARLA PATOIS
PARLA PATOIS QUE BABILONA ENTENDRA PAS
PARLA PATOIS, COMENCA E T'ARRESTA PAS

PER CARRIERA : PARLA PATOIS
E DINS LA DANSA : PARLA PATOIS
EN AMOR, RAGGA : PARLA PATOIS
E DINS LA FILADA TAMBEN : PARLA PATOIS

REPIC N° 1 :

ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

LO DILUNS DINS LA TESTA SE PASSEJA UN REPIC
LO DIMARC, DINS LA BOCA VIRA VIRA UN LIRIC
LO DIMECRES, LO VAU CONTAR PER LEIS AMICS
LO DIJOURS VEN LO RIDDIM QUE TOMBA A PIC
LO DIVENDRES REPETICION-REPETITIT
MAI LO DISSABTE M'EN VAU PER FAR UN BON VIATGI
VAU CANTAR PER LEI RAGGA D'UN VILATGI
AI LA JOIA DE FAR PASSAR ENCARA LO MESSATGI
E LEI CRIS DEIS ENFANTS ME DONARAN FORCA PARATGI

REPIC N° 1 :

ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

REPIC N° 2 :
PARLA PATOIS RAGGA, OC PARLA PATOIS
PARLA PATOIS QUE BABILONA ENTENDRA PAS
PARLA PATOIS, COMENCA E T'ARRESTES PAS

GARIBALDI, JAURES, CASTAN PARLAN PATOIS
LEI TROBADORS, GELU, CHADEUIL PARLAN PATOIS
MARTI, CARLOTTI, MASSILIA PARLAN PATOIS
E TA VESINA E TA COSINA PARLAN PATOIS

Per ampliar la informació en aquest enllaç hi podeu trobar una altra cançó. Té per títol “Ma ville est malade” <http://www.youtube.com/watch?v=CRX835B6Gxs>

Annex 4

- Article que ofereix elements per enriquir el debat i la reflexió.

Publicat al noticiari on-line “*Nouvel Observateur*” el 23 de juny de 2008.

Una missió de l'ONU troba racisme “viu” a París, Marsella i Estrasburg

Les “rígides nocions de la identitat nacional francesa” dificulten integrar la diferència

Les conclusions de Gay McDougall -una experta independent que ha encapçalat una missió de les Nacions Unides sobre minories ètniques al territori estatal francès aquest setembre- signifiquen una nova crítica al tracte que la societat atorga als immigrants i els seus descendents. Segons les impressions que McDougall va expressar en acabar la seva visita a París, Estrasburg i Marsella, el “racisme” hi és “viu i insidiós”.

Un racisme que, segons l'experta, “s'adreça a les minories 'visibles' d'ascendència immigrada». Persones que, “pel color de la pell, per la religió, pel cognom” o simplement “per l'adreça” veuen impossibilitat el seu ascens social.

McDougall ha carregat contra les “rígides nocions de la identitat nacional francesa”, que, a parer seu, rebutgen les diferències culturals, religioses o lingüístiques que aporten els immigrants i els seus descendents. L'ONU ha recordat, en aquest sentit, el “rebuig històric” de França a admetre el concepte de “minoria” al seu si.

McDougall ha afegit que “el reconeixement de l'etnicitat, la religió o la procedència no hauria de ser considerat com una amenaça als principis d'unitat i d'igualtat”. “[A França] queda molt per fer per acceptar la diversitat cultural”, ha conclòs l'experta, que ha recomanat a l'executiu estatal que engegui polítiques efectives per acabar amb la “discriminació generalitzada” contra les minories.

Annex 5

- Imatges relacionades amb l'occità

1. http://www.asterix-international.de/asterix/languages/occitan/occita_32.jpg
2. http://modiya.nyu.edu/modiya/bitstream/1964/1045/3/occitan_t_v1.jpg
3. http://4.bp.blogspot.com/_OYXC4BybyRU/R1C730qOM7I/AAAAAAAAADA/oh6hTF5KeD8/s1600-R/oc.jpg

Activitat 14

Quins coneixements previs tenim?

- Quines llengües es parlen a França, al marge del francès? Quin tractament reben?

- Heu sentit parlar de la llengua d'Oc o occità?

- Què sabeu de la ciutat de Marsella? On és? Quantes llengües creieu que s'hi parlen?

Sobre la cançó "Parla patois":

- Què vol dir patois"? Té connotacions negatives?

- En alguna estrofa de la cançó es donen pistes dels llocs on es parla l'occità. Els podeu identificar?

- Al llarg de la cançó també hi apareixen uns personatges històrics que parlaven occità. Qui eren?

- Considereu que l'intent d'uniformització cultural de l'estat francès queda reflectit a la cançó? Si és així, com?

- L'estil de música predominant és una barreja de reggae, ska i ritmes mediterranis. Creieu que és una bona fórmula per apropar les seves reivindicacions als joves?

- De ben segur que heu sentit parlar de Manu Chao. Abans tenia un grup anomenat "Mano Negra", després "Radio Bemba Sound System" i en les seves cançons sempre ha barrejat diferents llengües com francès, espanyol, portuguès, anglès.... Us proposem que escolteu la cançó "Me gustas tú" del disc "Próxima estación: esperanza" <http://www.youtube.com/watch?v=EvZ8LWBesKs&feature=related>

Activitat 14

Lletra de “*Parla patois*”, Massilia Sound System...

Font: <http://www.youtube.com/watch?v=9sBJxOrbPsw&feature=related>

ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

SIAU ANAT A PARIS PER I VEIRE LEI PRODUCTORS
ESCOTERON MON LIRIC, COMPRENGUERON REN DAU TOT
ME DIGUERON : PARLAS PAS FRANCES, PARLAS PAS ESPANHOU
PARLA PAS ENGLIS, PARLA PAS ITALIAN
PARLA PAS PORTUGUES, ME SEMBLA PAS NORMAU
BRONCHA PAS MOUSSU RIGAUD, VAU T'EXPLICAR, FAGUES PAS PAUR !
SIAU BEU, SIAU CAUD PERQUE SIAU PROVENCAU
IS ! PAPET JALI QUE TE FAR MARCHAR LO COR

REPIC N° 1 :
ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

REPIC N° 2 :
PARLA PATOIS RAGGA, OC PARLA PATOIS
PARLA PATOIS QUE BABILONA ENTENDRA PAS
PARLA PATOIS, COMENCA E T'ARRESTA PAS

DEDINS MARSILHA : PARLA PATOIS
E PER TOLOSA : PARLA PATOIS
DE NISSA A LEMOTGES TAMBEN : PARLA PATOIS
E MEM'A PARIS, RAGGA, TE FAU PARLAR PATOIS !

REPIC N° 2 :
PARLA PATOIS RAGGA, OC PARLA PATOIS
PARLA PATOIS QUE BABILONA ENTENDRA PAS
PARLA PATOIS, COMENCA E T'ARRESTA PAS

PER CARRIERA : PARLA PATOIS
E DINS LA DANSA : PARLA PATOIS
EN AMOR, RAGGA : PARLA PATOIS
E DINS LA FILADA TAMBEN : PARLA PATOIS

Activitat 14

REPIC N° 1 :

ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

LO DILUNS DINS LA TESTA SE PASSEJA UN REPIC
LO DIMARC, DINS LA BOCA VIRA VIRA UN LIRIC
LO DIMECRES, LO VAU CONTAR PER LEIS AMICS
LO DIJOUS VEN LO RIDDIM QUE TOMBA A PIC
LO DIVENDRES REPETICION-REPETITIT
MAI LO DISSABTE M'EN VAU PER FAR UN BON VIATGI
VAU CANTAR PER LEI RAGGA D'UN VILATGI
AI LA JOIA DE FAR PASSAR ENCARA LO MESSATGI
E LEI CRIS DEIS ENFANTS ME DONARAN FORCA PARATGI

REPIC N° 1 :

ESCOTA ME PLAN, ESCOTA ME BEN, ESCOTA ME RAGGA
ARA ES PAPET JALI QUE VEN TE FAR BOLEGAR
ARA ES MOUSSU T. QUE VEN PER TE FAR BOLEGAR
MAI DINS LA DANSA, OC DINS LA DANSA

REPIC N° 2 :

PARLA PATOIS RAGGA, OC PARLA PATOIS
PARLA PATOIS QUE BABILONA ENTENDRA PAS
PARLA PATOIS, COMENCA E T'ARRESTES PAS

GARIBALDI, JAURES, CASTAN PARLAN PATOIS
LEI TROBADORS, GELU, CHADEUIL PARLAN PATOIS
MARTI, CARLOTTI, MASSILIA PARLAN PATOIS
E TA VESINA E TA COSINA PARLAN PATOIS

Per ampliar la informació en aquest enllaç hi podeu trobar una altra cançó. Té per títol “Ma ville est malade” <http://www.youtube.com/watch?v=CRX835B6Gxs>

http://modiya.nyu.edu/modiya/bitstream/1964/1045/3/occitan_t_v1.jpg

Activitat 15

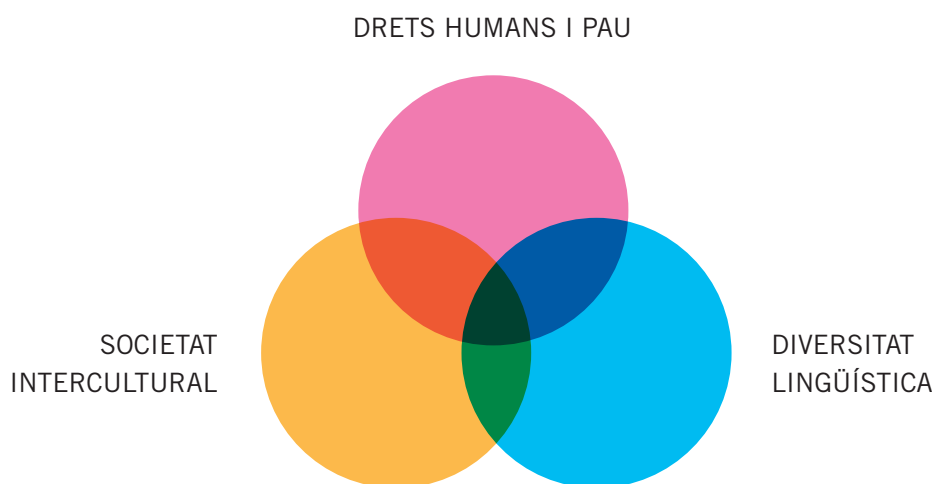
Conclusions del viatge (activitat de síntesi)

Introducció

La Carme ja ha arribat a l'Albufera. És conscient que en un espai breu de temps ha viscut intensament moltes experiències i ha adquirit nombrosos coneixements. S'adona, però, que amb les emocions dels darrers dies ha perdut el seu diari de viatge.

Cal que l'ajudem a reconstruir les idees i coneixements clau per tal que la seva vivència perduri i sigui accessible a altres joves. Per aquest motiu, a continuació us proposem l'activitat de síntesi següent.

Com ja hem vist, els tres **eixos** a partir dels quals es fonamenten aquests materials són la interacció de tres elements que es necessiten i s'alimenten: per exemple, no podem reconèixer la diversitat lingüística sinó és en un context de pau i a partir del respecte dels drets humans. És en aquestes condicions que, ahora, construïm una societat veritablement intercultural.

Al llarg de les activitats, hem anat identificant diferents **àmbits** que en funció de com es gestionin, poden facilitar o dificultar el desenvolupament d'una societat intercultural, on es respectin els drets humans i es reconegui la riquesa de la diversitat lingüística.

En aquesta activitat de síntesi es proposa que els estudiants formulin **propostes** per tal de garantir l'establiment d'una societat intercultural i en pau i on es reconegui la diversitat lingüística. Per fer-ho, caldrà que relacionin els àmbits amb els actors o agents encarregats de responsabilitzar-se de la realització de les propostes.

Desenvolupament de l'activitat

En primer lloc, es reproduirà el quadre següent per tal que els estudiants identifiquin clarament quins són els àmbits i els actors. Ahora, si se n'identifiquen de nous s'hi podran incorporar. És important que les propostes es contextualitzin en el context natural de desenvolupament.

ÀMBITS	ACTORS (qui coordina el desenvolupament de les propostes)
• Fluxos migratoris • Polítiques lingüístiques • Interaccions entre el context global i el local • Diversitat religiosa • Processos de construcció de la identitat • Estereotips i prejudicis	• Joves participants • L'escola o l'espai educatiu on es desenvolupen les activitats • L'Administració o administracions del context on es desenvolupen les propostes. • El conjunt de la ciutadania. • Els tècnics (educatius, socials, econòmics, ...) que treballen en el context on es desenvolupen les propostes.

- L'activitat constarà de tres sessions:

- La primera sessió estarà orientada als àmbits: es dividirà el grup-classe en 3 grups i cada un d'ells, es responsabilitzarà com a màxim d'aprofundir i debatre sobre 2 àmbits. L'objectiu serà identificar propostes i és recomanable que hi hagi professorat de suport per tal d'acompanyar els joves en la reflexió.
- La segona sessió estarà orientada als actors: a partir de la mateixa composició anterior, cada grup identificarà en cada proposta plantejada el màxim d'actors possibles per a realitzar-les.
- La tercer sessió estarà orientada a l'enriquiment de les propostes: totes elles estaran escrites en un gran mural. El professorat conduirà un debat on tot el grup, i de manera constructiva, haurà de debatre-les amb l'objectiu d'enriquir-les. Finalment i un cop les propostes ja siguin definitives, es podran seguir diferents estratègies per tal de fer-les visibles i compartir-les. Per exemple, utilitzar la pàgina web de l'escola, crear un blog o realitzar una exposició monogràfica a l'escola a partir de fotografies o vídeos.

Activitat 15

Taula on podeu veure quins són els àmbits i actors per realitzar les propostes:

ÀMBITS	ACTORS (qui coordina el desenvolupament de les propostes)
• Fluxos migratoris • Polítiques lingüístiques • Interaccions entre el context global i el local • Diversitat religiosa • Processos de construcció de la identitat • Estereotips i prejudicis	• Joves participants • L'escola o l'espai educatiu on es desenvolupen les activitats • L'Administració o administracions del context on es desenvolupen les propostes. • El conjunt de la ciutadania. • Els tècnics (educatius, socials, econòmics, ...) que treballen en el context on es desenvolupen les propostes.

Activitat 15

A partir d'aquí ja heu triat dos àmbits; ara cal reflexionar-hi i treure'n conclusions i fer propostes:

ÀMBITS	ACTORS (coordinen el desenvolupament de les propostes)
1	
2	

Activitat 15

Ara cal que trobeu el màxim d'actors possibles per realitzar les propostes que heu assenyalat en els àmbits:

ÀMBITS	ACTORS (coordinen el desenvolupament de les propostes)
1	• Joves participants (qui...?) • L'escola o l'espai educatiu on es desenvolupen les activitats (qui...?) • L'Administració o administracions del context on es desenvolupen les propostes. (qui...?) • El conjunt de la ciutadania. (qui...?) • Els tècnics (educatius, socials, econòmics, ...) que treballen al context on es desenvolupen les propostes. (qui...?) • D'altres... (qui...?)
2	

He acabat totes les activitats ☐

Guardar

Imprimir

Glossari de conceptes

Aculturació	Procés selectiu que permet adoptar algunes de les pautes culturals d'altres grups culturals. Aquest procés té lloc a partir de la interacció de dos o més grups culturals i pot ser una relació igualitària o desigual, on una de les dues parts sigui la dominant.
Àrab	Persona que prové de la península aràbiga. Aquest concepte té una connotació geogràfica, identitària o de pertinença.
Assimilació	Procés en què una persona socialitzada en un context cultural diferent del que es troba, decideix no diferenciar-se del nou entorn d'acollida, a partir d'atribucions personals del qui protagonitza el procés (caràcter vital de la persona).
Ciutadania	Condició i drets (civils i polítics) de les persones que pertanyen i se les reconeix dins un àmbit territorial concret en forma d'Estat i per tant, la nació-estat garanteix aquest vincle de drets i reconeixement de la mateixa condició.
Conflicte	Incompatibilitat de finalitats entre dos subjectes i/o grups, i percepció compartida que són incompatibles.
Cultura	Conjunt de conductes apreses, creences, valors, símbols, moral, maneres d'organització i formes d'interpretar la realitat immediata. És també la manera d'organitzar-se socialment i transmetre-la a membres del grup que hi pertanyen; es tracta d'un mecanisme d'adaptació i d'un fet identitàri i té caràcter dinàmic i heterogeni.
Discriminació	Aquells tractes que són diferencials, desfavorables i que infravaloren la persona, grup o col·lectiu que els rep. Els motius de discriminació poden ser diversos: per raó de l'origen cultural o ètnic, de gènere, d'edat, per la classe social, etc., poden expressar-se des d'un marc legal concret i poden ser alhora visibles o invisibles.
Colonialisme	Podríem dir que el tret fonamental que caracteritza aquest fenomen és el control i l'explotació econòmica d'un territori i de la seva població per part d'un estat aliè a través de l'establiment de diferents formes de domini, ja sigui polític, religiós o cultural. Doctrina i actitud que defensen amb raonaments racials, ètnics, econòmics, polítics o morals, la colonització, o sigui l'existència d'unes relacions de subordinació entre una nació dominant i els pobles o territoris que en depenen.
Descolonització	Procés que tendeix a la independència o a l'autodeterminació política dels països colonitzats.

Dialecte	Sistema lingüístic derivat d'un altre, normalment amb una concreta limitació geogràfica, però sense diferenciació suficient davant d'altres sistemes d'origen comú. Resulta difícil establir si les diferències entre dues variants són suficients per a considerar-les llengües diferents. Cal tenir en compte les raons polítiques davant les distincions entre llengües i dialectes.
Educació intercultural	Aproximació a l'educació que té en compte la diversitat cultural, que potencia l'intercanvi entre els diferents subjectes culturals i que garanteix alhora, el bagatge i trets culturals propis, potenciant tanmateix les semblances i no les diferències. Es desenvolupa des d'una perspectiva global que implica totes les parts implicades: escola, alumnes, famílies (dimensió social, econòmica i cultural) i entorn immediat.
Empatia	Capacitat que tenim com a persones d'identificar-nos i/o posar-nos al lloc d'una altra persona, per tal d'entendre allò que pensa o sent, a partir de la pròpia identitat cultural.
Enculturació	Procés d'adquisició i interiorització de pautes culturals en el si del grup cultural de pertinença, pel qual s'aprèn a ser membre del grup i a respondre a les expectatives que el mateix grup té cap els seus membres.
Estereotips	Imatge deformada que un subjecte o grup té sobre una persona o una cosa, manera com les persones apliquem una imatge que respon a un sol cas i la fem servir per a totes les possibilitats.
Etnocentrisme	Procés de comprensió/acció que s'aproxima a l'alteritat sense tenir-ne en compte el bagatge cultural i, per tant, l'interpreta únicament des dels referents culturals propis.
Globalització	Procés d'internacionalització de les relacions econòmiques, polítiques, socials, culturals, etc. entre els països en clau d'interdependència i desigualtat.
Inclusió	Construcció compartida d'un sentit social de pertinença lliure en condicions d'igualtat.
Jueu	Persona que practica la religió jueva i que comparteix una tradició cultural comuna.
Llengua	Sistema de comunicació i expressió verbal propi d'un poble o nació, o comú a diversos pobles o nacions. Es caracteritza per presentar les associacions entre les idees i els sons o gestos (en el cas de les llengües per signes). Les llengües, siguin escrites o no, tenen un sistema gramatical propi.

Llengua de signes	Les llengües de signes són les llengües pròpies de les comunitats de persones sordes. No són sistemes de comunicació inventats <i>ad hoc</i> , sinó que sorgeixen com a llengües naturals quan hi ha un grup prou significatiu de signants. Aquestes situacions només s'han donat històricament quan les persones sordes han format associacions i han establert una xarxa social entre elles. A l'Estat espanyol hi ha dues llengües de signes: la catalana (al Principat) i l'espanyola (a la resta del territori).
Manlleu	Element lingüístic que passa d'una llengua a una altra, o bé que, procedent d'un llenguatge especialitzat, passa al llenguatge comú.
Monolingüisme	Realitat en la qual es dona el domini d'una sola llengua considerada com a oficial i de major estatus. Aquest fenomen el protagonitzen majoritàriament les llengües culturalment influents o útils econòmicament, atès que tenen una gran probabilitat d'influir en el fet que els estats on es parlin siguin monolingües, i ho justifiquin per raó de la seva utilitat o importància global.
Multilingüisme	Fenomen que es dona a partir de l'ús de diferents llengües en un mateix context geogràfic i cultural; diferents llengües coexisteixen en un mateix àmbit i nivell.
Musulmà	Persona que practica la religió musulmana o islàmica.
Neocolonialisme	Pràctica imperialista dels països industrialitzats sobre les antigues colònies i els països subdesenvolupats en general. Després de la descolonització formal, les potències mundials van conservar la seva preeminència política, econòmica i cultural i van seguir un procés de recolonització i d'intervenció en països subdesenvolupats, aprofitant el desequilibri econòmic. El seu fi és mantenir l'orientació econòmica de les ex-colònies, i els països subdesenvolupats en general, cap a les necessitats de les grans potències. El control polític i econòmic és assolit per pressió directa o a través de pactes generals que inclouen els països subdesenvolupats dins l'estratègia de les potències.
Prejudicis	Opinió que un subjecte o grup es forma sobre una persona o una cosa i que no es correspon amb la realitat, que ha estat creada sense tenir en compte allò que passa realment.
Racisme	Discriminació activa d'un subjecte o grup per motius relacionats amb el seu origen o característiques ètniques i/o culturals.
Relativisme cultural	Posicionament epistemològic que defensa que qualsevol judici moral o ètic respecte d'una societat concreta, únicament es pot formular tenint en compte els codis culturals d'aquella mateixa societat.

Per a l'elaboració d'aquest glossari s'han utilitzat les **fonts** següents:

- Associació Objectiu Inclusió (2006)
- Equip de Desenvolupament Organitzacional. (2007). Departament Pedagogia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona.
- Quer, J. (2005). “Les llengües de signes, les més inaudibles de totes”. A *Les llengües a Catalunya. Quantes llengües s'hi parlen?*. Universitat de Barcelona, Barcelona: Octaedro
- Malgesini, G. & Jiménez, C. (2000). *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad*. Madrid: Los libros de la Catarata.
- <http://www.definicionabc.com/comunicacion/multilinguismo.php>
- <http://www.sil.org/capacitar/sociolx/lenguadialecto.htm>

Construïm **PAU** a la Mediterrània a través de les llengües

© CENTRE UNESCO
DE CATALUNYA – LINGUAPAX
Materials didàctics

